

A Review Article on Group Identity in The First Years of Life

Betül SARI¹
Hülya GÜLAY OGELMAN²

Abstract

Throughout their lives, people act with a strong motivation to have a sense of belonging to and connect with others. Being one of the main components of the self, group identity plays an important role in emotion, thought, behavior, and decision-making processes. As in many other areas, the first years of life include some critical processes for developing group belonging and forming healthy in-group and intergroup relations. At this point, the Social Reasoning Development Perspective focuses on a) the formation processes of intergroup relations and in-group favoritism and out-group prejudice, b) the moral, social, and psychological reasoning processes that are effective in the attitudes adopted in in-group and intergroup relations, c) the effect of explicit and implicit prejudice processes, which are also effective in intergroup relations, on decision-making processes, and d) the age-based changes of all these. Particularly in Turkey, it is essential to shed light on how group identity is shaped from an early age and how it develops and transforms over time to understand social dynamics and ensure social cohesion. In-group favoritism, outgroup bias, and therefore these emerging inter-group conflicts have the potential to continue by getting stronger with age. Thus, for healthy identity development, acceptance of different social identities, and establishment of positive intergroup relations, it is significant to address this issue in the literature focusing on early childhood. In this regard, this paper is a review article which touches upon the theoretical framework for the development of group identity in the first years of life.

Keywords: Group identity, group belonging, social categorization, early childhood

¹ Res.Assist., Sinop University, Faculty of Education, Department of Primary Education, Sinop, bsari@sinop.edu.tr, ORCID No: <https://orcid.org/0000-0002-6799-923X>

² Prof. (Ph. D.). Sinop University, Faculty of Education, Department of Primary Education, Sinop, ogelman@sinop.edu.tr, ORCID No: <https://orcid.org/0000-0002-4245-0208>

Siirt Eğitim Dergisi

Derleme Makalesi

Başvuru Tarihi: 27.05.2023

Kabul Tarihi: 21.06.2023

Yaşamın İlk Yıllarında Grup Kimliği Üzerine Bir Derleme Çalışması

Betül SARI¹
Hülya GÜLAY OGELMAN²

Özet

İnsanlar yaşamları boyunca ait hissetme ve diğerleri ile bağ kurma yönünde güçlü bir güdü ile hareket ederler. Benliğin temel bileşenlerinden biri olarak grup kimliği duygu, düşünce, davranış ve karar alma süreçlerinde önemli rol oynamaktadır. Yaşamın ilk yılları birçok alanda olduğu gibi grup aidiyetinin gelişimi ve sağlıklı grup içi ve gruplar arası ilişkilerin kurulması adına bazı kritik süreçleri barındırmaktadır. Bu noktada Sosyal Akıl Yürütme Gelişim Bakış Açısı, (a) gruplar arası ilişkiler ile grup içi kayırmacılığı ve grup dışı önyargısının oluşum süreçlerine, (b) grup içi ve gruplar arası ilişkilerde benimsenen tutumlarda etkili olan ahlaki, toplumsal ve psikolojik muhakeme süreçlerine ve (c) yine gruplar arası ilişkilerde etkili olan açık ve örtük ön yargı süreçlerinin karar alma süreçlerindeki etkisine ve tüm bunların yaş temelli değişimlerine odaklanmaktadır. Özellikle Türkiye özelinde grup kimliğinin erken yaşlardan itibaren nasıl şekillendiğine ve zamanla nasıl gelişip dönüştüğüne ışık tutmak toplumsal dinamikleri anlamak ve sosyal uyumu sağlamak için önem taşımaktadır. Grup içi kayırmacılığı, grup dışı önyargı ve buna bağlı olarak gruplar arası çatışmalar yaş ilerledikçe daha da güçlenerek devam etme potansiyeline sahiptir. Dolayısıyla sağlıklı kimlik gelişimi, farklı sosyal kimliklerin kabulü ve gruplar arası olumlu ilişkilerin kurulması için erken çocukluk dönemi alan yazınında bu konunun ele alınması önemlidir. Bu doğrultuda bu makale, yaşamın ilk yıllarında grup kimliğinin gelişimine yönelik kuramsal çerçevenin ele alındığı bir derleme çalışmasıdır.

Anahtar Sözcükler: Grup aidiyeti, grup kimliği, sosyal sınıflandırma, erken çocukluk

1 Arş. Gör., Sinop Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Temel Eğitim Bölümü, Sinop, bsari@sinop.edu.tr, ORCID No: <https://orcid.org/0000-0002-6799-923X>

2 Prof. Dr. Sinop Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Temel Eğitim Bölümü, Sinop, ogelman@sinop.edu.tr, ORCID No: <https://orcid.org/0000-0002-4245-0208>

Giriş

Ait olma ve diğer kişilerle bağ kurma ihtiyacı, insanların sahip olduğu en güçlü güdüleyicilerden biri olarak kendini göstermektedir. Gelişimin erken dönemlerinden itibaren çocuklar başkalarıyla ilişki kurmaya ve grup üyeleriyle uzun süreli bağlar kurmaya çalışmaktadırlar (Over, 2016). Bu noktada kişiler arası ilişkiler, insan doğasını, eğilimlerini, duygu, düşünce ve eylemlerini anlamlandırma ve açıklama arayışında olan bilim insanlarının odak noktalarından biri haline almıştır. Örnek olarak John Bowlby'nin (1969) çalışmalarının merkezindeki Bağlanma Kuramında, bireylerin çevrelerindeki bağlanma figürleri ile kurdukları ilişki dinamikleri ve bunların ileriki yaşlardaki yansımaları oluşturmuştur. Sigmund Freud (1930) gibi psikanaliz kuramcıları, bağlanmanın gelişimin içgüdüsel dürtülerinin tatmin edilmesinden ve ebeveyn-çocuk bağından ileri gelebildiğini ortaya koymaktadır. Eric Erikson (1968) gibi sosyal öğrenme kuramcıları için kimlik, kişinin kendisini ve etkileşimde bulunduğu diğerlerini ilgilendiren bir şey olarak doğumdan ölüme kadar insanları birbirine bağlayan sosyal ilişkiler içinde devam eder (Kerpelman & Pittman, 2018). Öte yandan, Abraham Maslow (1943) insan davranışının motivasyon kaynaklarını ortaya koyduğu İhtiyaçlar Hiyerarşisinde sevgi ve aidiyet ihtiyacını piramitte üçüncü düzey olarak konumlandırmaktadır. Bu bağlamda Maslow'a (1943) göre sevgi ile aidiyet, fizyolojik ve güvenlik ihtiyaçlarının karşılandığı durumlarda açığa çıkan ve değer/saygınlık ile kendini gerçekleştirme ihtiyaçlarının ön koşulu olarak konumlanan sosyal bir ihtiyaç olarak ortaya çıkmaktadır. Baumesiter ve Leary (1995) geliştirdikleri Aidiyet Kuramında "insanların en az miktarda da olsa, kalıcı, olumlu ve önemli kişilerarası ilişkiler kurma ve sürdürme yönünde yaygın bir dürtüsü" olduğunu ifade etmektedir. Görüldüğü gibi kişiler arası ilişkiler, bir gruba ait olma başta olmak üzere kişilerin sosyal ihtiyaçlarını açıklamaya yönelik çok sayıda kuramsal bakış açısı ile açıklanmaya çalışılmıştır. Bu durum, insanları bireysel ve toplumsal yönlerini anlayabilmek açısından da önem taşımaktadır.

Derleme çalışması niteliğinde olan bu çalışma kapsamında, özellikle gelişim psikolojisi ve sosyal psikoloji temelinde grup aidiyetinin ve grup kimliğinin yaşamın ilk yıllarında çocukların duygu, düşünce, davranış ve akıl yürütme süreçlerinde ne şekilde etkileyebildiği ele alınmaktadır. Bu doğrultuda sonraki bölümlerde sırasıyla bağ kurma ve aidiyet başlığına kısaca değinilecek ardından grup kimliği ve grup aidiyeti gibi süreçlerin temelinde yatan faktörlerden biri olan sosyal sınıflandırmanın oluşum ve gelişim süreci üzerinde durulacaktır. Makalenin 4. bölümünde grup aidiyetine yönelik kuramsal çerçeve ele alınacaktır. Sonuç bölümünde ise makalenin genel bir özeti yapılacak, kuramsal çerçeve temelinde alan yazında gerçekleştirilen çeşitli çalışmalardan örnekler verilecek ve bu konun Türkiye özelinde incelenmesine duyulan ihtiyaca değinilerek çeşitli önerilerde bulunulacaktır.

Bağ Kurma ve Aidiyet

İnsan etkileşimlerinde, bağ kurma, bağlanma, aidiyet, sosyal bağlılık, grup yaşamı gibi çeşitli boyutlar yer almaktadır. Sosyal psikoloji gibi bu konu başlıklarını kapsayan çalışma alanları, insan faaliyetinin kişiler arası sosyal etkileşimden ve bir topluluğun parçası olma dürtüsünden bağımsız olamayacağını ortaya koymaktadır. Güvenlik, ilgi ve sevgi duygusu oluşturan, yakın ve güvenli bağları sürdürmek için ihtiyaç duyulan aidiyet duygusu, bir grubun kabul edilen bir üyesi olmaya yönelik duygusal ihtiyacı ifade etmektedir (Escalera-Reyes, 2020). Amerikan Sosyolog Herbert Adolphus Miller (1921), bireyin bir grubun üyesi olmadıkça kendisini gerçekleştirmesinin imkânsız olduğunu ve bu durumun onun psikolojik olarak izole bir varlık olmasını engellediğini ifade etmektedir. İnsan doğasına, eğilimlerine ve yaşam deneyimlerine çok boyutlu bir pencereden bakma ihtiyacı, grup kimliği ve grup aidiyetinin psikoloji, sosyoloji, biyoloji ve antropoloji gibi farklı bilim dalları tarafından ele alınmasına ortam hazırlamaktadır.

Grup aidiyetinin oluşumu ve grup kimliği kazanma sürecinde bağ kurma ve aidiyet ihtiyacı kadar önemli olan bir diğer faktör de sosyal sınıflandırmalardır. Bu doğrultuda bir sonraki bölümde sosyal sınıflandırmanın önemi, sosyal sınıflandırmaların gelişimi ve sosyal sınıflandırmalar ile grup kimliği arasındaki ilişkiye değinilecektir.

Sosyal Sınıflandırmalar

Sosyal kimlik, grup kimliği ve grup aidiyeti gibi olguları net bir şekilde ortaya koyabilmek için sosyal sınıflandırma gibi bu kavramların altında yatan temel süreçlerin oluşum ve gelişimi açıklanmalıdır. Sosyal dünyada bireyler ve topluluklar arasında var olan çeşitlilik göz önünde bulundurulduğunda, çeşitli sınıflandırmalara ihtiyaç duyulmaktadır (Chalik vd., 2022). Sosyal sınıflandırma, kökleri algısal, kavramsal ve sosyal sistemlere dayanan, geniş bir sosyal dünyayı anlamlandırmak için ihtiyaç duyulan evrensel bir mekanizmadır (Rhodes & Baron, 2019). Bebekler, onları ırk, cinsiyet ve daha fazlası gibi aynı özellikleri paylaşan belirli insan gruplarının üyesi haline getiren nitelikler doğrultusunda belirli sosyal kategorilere tabi olarak doğarlar (Kassin vd., 2016). Ayrıca bebeklikten itibaren çocuklar, kendi gruplarından ve diğer gruplardan insanların karakteristik özelliklerini tanıma ve bu bilgiyi bireyleri sosyal kategoriler halinde bir araya getirmeye başlamak için kullanma becerisini geliştirirler (Killen & Rutland, 2011:39). Sosyal sınıflandırma, çocukların insanlar arasındaki anlamlı farklılıkları gösteren özellikleri tanımlarına olanak sağlar (Chalik vd., 2022). Böylece çocuk için sosyal dünyaya ilişkin belirsizlikler azalabilir (Killen & Rutland, 2011: 38). Bu noktada, bilişin temel yönlerinden olan sınıflandırma, çocuk gelişiminin kritik ödevlerinden biri olarak çocukların deneyimleri organize etmelerine ve varlıklar arasındaki ilişkileri anlamalarına yardımcı olmaktadır (Ware, 2017). Yetişkinlerin sosyal sınıflandırma sistemlerinin temeli, okul öncesi dönemde gözlemlenebilen temel algısal, kavramsal ve sosyal süreçler ile atılmakta ve süreç içinde önemli gelişimsel değişikliklere uğramaktadır (Rhodes & Baron, 2019). Örnek olarak Dunham ve diğerlerinin (2015) ırk temelli algısal sınıflandırmanın gelişimine odaklandığı bir çalışma farklı yaş gruplarında ırk temelli sınıflandırmanın nasıl gerçekleştiğine yönelik önemli ipuçları sağlamaktadır. Bu doğrultuda, Dunham ve diğerleri (2015) 4 ve 9 yaş arası çocuklar ve yaş ortalaması 36 olan yetişkinlerle yürüttükleri çalışmada, siyah-beyaz ırk sınıflandırma yargısına odaklanmışlardır. Çalışmada, erken çocukluk döneminde sınıflandırma kararlarının neredeyse tamamen ten rengine bağlı olarak alındığı ortaya konulmuştur (Dunham vd., 2015). Diğer fizyonomik faktörlere³ duyarlılık ancak orta çocukluğun sonuna doğru ortaya çıksa da bu yaş aralığında bile becerinin çocukların sınıflandırma kararları üzerinde küçük bir etkiye sahip olduğu tespit edilmiştir (Dunham vd., 2015). Öte yandan yetişkinlerin ırka dayalı sınıflandırma sürecinde yetkin kişiler olarak hem ten rengine hem de yüz özelliklerine karşı son derece hassas olabildiği belirlenmiştir (Dunham vd., 2015). Bu noktada ten rengi ipuçları büyük ölçüde uyarılardan çıkarıldığında bile yetişkinlerin diğer fizyonomik özelliklere odaklanarak odaklarını kolayca değiştirebildiği görülmüştür (Dunham vd., 2015).

Araştırmalar, bebekler sosyal kategorilerin farkına varmaya başladığında görsel tercihlerinin kendi sosyal grubunun üyelerine yönelik olarak şekillendiğini ortaya koymaktadır (Killen & Rutland, 2011: 39). Alan yazındaki bazı çalışmalar, üçüncü aydan itibaren bebeklerin canlı türü (insan ve hayvan) (Heron-Delaney vd., 2011), cinsiyet (Pickron & Cheries, 2019; Quinn vd., 2002) ve etnik kimlik (Bar-Haim vd., 2006; Kelly vd., 2005) temelli farklılıkları ayırt edebildiğini ve bu ayırımın görsel tercihlerine yansıdığını ortaya koymaktadır. Bu noktada, bebeklerin davranışlarını ve tercihlerini şekillendiren süreçlerde çevreleri ile olan günlük etkileşimlerinde maruz kaldıkları şeylerle ilgili faktörlerin etkisini göz önünde bulundurmak gerekmektedir. Biyolojik faktörler başlangıçta yeni doğanın görsel sistemini çevrelerindeki yüzlere doğru yönlendirmede bir miktar rol oynayabilse de mevcut kanıtlar yüz işleme uzmanlığının gelişiminde deneyimin önemli bir rol oynadığını ortaya koymaktadır (Lee vd., 2011). Deneyimin bebeklerin ayırt etme süreçlerinde ve çocukların farklı yüz kategorilerine (tür, ırk, cinsiyet, yaş gibi) yönelik kimlik yargılarında çok önemli bir rol oynadığı görülmektedir (Lee vd., 2011). Belirli bir yüz tipiyle yoğun deneyime bağlı olarak ortaya çıkan daha tanıdık yüz kategorisi (kendi ırkı, cinsiyet, kendi yaşıtı gibi), çok iyi tanıma ve daha gelişmiş yüz işleme becerileriyle ilişkilidir (Lee vd., 2011). Quinn ve diğerlerinin (2002) 3-4 aylık bebeklerin cinsiyet temelli görsel tercihlerine yönelik yürüttükleri deneysel çalışmaların bulguları, erkek yüzlerine aşına olan bebeklerin yeni bir erkek yüzü yerine bir kadın yüzünü tercih ettiklerini göstermektedir. Öte yandan kadın yüzlerine aşına olan bebeklerin dikkatlerini bir erkek yüzü ile yeni bir kadın yüzü arasında paylaştıklarını ortaya koymaktadır. Söz konusu çalışmalarda temel bakım verici kadın iken çalışmalardan birinde erkek temel bakım verici

³ Fizyonomi: Görünüş özelliklerinden (özellikle yüz) hareketle değerlendirmede bulunma.

tarafından yetiştirilen bebeklerin erkekleri tercih etme eğiliminde olduğu tespit edilmiştir (Quinn vd., 2002). İlgili alan yazın, çocukların yaşa bağlı farkındalıklarının da yaşamın ilk yıllarında kendini gösterdiğini ortaya koymaktadır. Liu ve diğerlerinin (2015) 3, 6 ve 9 aylık bebeklerle yürüttükleri ırk çalışmasının bulguları bebeklerin görsel tercihlerinin yaş temelli değişimi hakkında önemli ipuçları sağlamaktadır. Çalışmadan elde edilen veriler ilerleyen yaşla birlikte çocukların görsel tercihlerinde aşinalık tercihinden (kendi ırkından yüzlere daha uzun bakma) yenilik tercihine (diğer ırktan yüzlere daha uzun bakma) geçiş yaptığı görülmektedir. Üç aylık bebekler kendi ırklarından olanlara daha uzun süre bakarken 6 aylıklarda görsel tercih açısından ırklar arası bir fark bulunmadığı, öte yandan 9 aylıkların diğer ırkların yüzüne daha çok baktığı tespit edilmiştir. Öte yandan çalışmadaki göz izleme verilerinin analizleri, bebeklerin kendi ırklarının ve diğer ırkların yüzlerini farklı şekilde işlediğini ortaya koymaktadır (Liu vd., 2015). Bu bulgular, görsel deneyimin görsel tercihin gelişimindeki rolüne ve bunun algısal daralmayla ilişkisine önemli bir ışık tutmaktadır (Liu vd., 2015).

Sosyal sınıflandırmalar ile grup kimliğinin özdeşleşmesi erken yaşlarda ortaya çıkmaktadır (Rutland & Killen, 2017). Bu durum bireyin kendini sosyal dünyada nasıl konumlandığını ve kime sadık olduğunu belirlerken bir yandan da bireyin grup normlarını anlamasına, gruplar içinde ve gruplar arasında kabul edilebilir tutumları veya davranışları tanımlayan ortak değerler üzerinde düşünmesine olanak sağlamaktadır (Rutland & Killen, 2017). Çocukların sosyal kategori tanımlamasına odaklanan araştırmalar, okul öncesi dönemde çocukların “biz” kavramını içselleştirebildiklerini göstermektedir (Ruble vd., 2004: 63). Sosyal sınıflandırma, çocukların sosyal çevrelerini basitleştirmelerine ve anlamalarına yardımcı olsa da klişeleştirme, önyargı ve ayrımcılığa dayanan zararlı sonuçları da beraberinde getirmektedir (Rhodes & Baron, 2019). Bu bağlamda, çocuklar, kendi sosyal grubundan olanları başka bir sosyal gruptan olanlara tercih ederek önyargı göstermeye başlamakta ve bazı durumlarda farklı bir sosyal gruptan olanlar hakkında olumsuz değerlendirmeler yapabilmektedir (Killen & Rutland, 2011: 39). Raabe ve Beelmann, (2011) etnik, ırksal ve ulusal önyargılar temelinde çocukların önyargıdaki gelişimsel eğilimlerini inceleyen 113 çalışmadan oluşan meta analizde, önyargının 2-4 ile 5-7 yaş arasında artış gösterdiğini tespit etmiştir. Örnek olarak Aboud’un (2003) 4-7 yaş arası çocuklarda grup içi kayırmacılık ve grup dışı önyargıya odaklandığı çalışmaya ait bulgular, çocukların bu yaş aralığında grup içi ve grup dışı ırksal tutumlar oluşturduklarını ortaya koymaktadır. Buna göre etnik kimlik olarak daha homojen bir çocuk kitlesinden oluşan okulda grup içi kayırmacılığın grup dışı önyargı ile önemli ölçüde ilişkili olduğu tespit edilmiştir (Aboud, 2003). Araştırmanın bulguları 5 yaş itibari ile ortaya çıkan ve sonrasında önemli bir seviyeye ulaşan grup içi kayırmacılığın hızlı ve güçlü bir şekilde gelişirken grup dışı önyargının daha yavaş belirginleştiğini ortaya koymaktadır. Bir diğer çalışmada Setoh ve diğerleri (2019) 3-7 yaş arası çoğunluk ve azınlık çocuklarda ırksal sınıflandırma ve örtük ırksal önyargı arasındaki ilişkiyi ölçtükleri çalışmada çoğunluk olan Çinli çocukların kendi ırklarını destekleyen örtük ve açık önyargılar gösterdiğini tespit etmiştir.

Sosyal sınıflandırmaları takip eden süreçte oluşan grup kimliği sadece ön yargı oluşumunu değil aynı zamanda karar alma ve ahlaki yargılama ile ilgili süreçleri de etkilemektedir. Başka bir deyişle grup süreçleri sadece gruplar arası tutumlarla değil aynı zamanda ahlaki karar vermeyle de ilgilidir. (Rutland & Killen, 2017). Bir grubun parçası olma durumu bireyin adalet, eşitlik, hak ve hakkaniyet gibi kavramlar ve bu kavramlarla ilgili süreçlerde sahip olduğu bakış açısını, tutumu ve davranışı şekillendirme potansiyeline sahiptir. Örneğin “Eğer doğruyu söylersen X ceza alacak.” Eğer doğruyu söylersen diğer gruptan X ceza alacak” veya “Eğer doğruyu söylersen senin grubundan X ceza alacak” şeklindeki koşul cümlelerinde X’in kimliği bireyin ahlaki yargılama ve ahlaki davranış süreçlerini etkileme ve şekillendirme potansiyeline sahiptir. Bu noktada bireyin etik ve adil olan davranış ile ilgili genel yargıları değişmese bile ahlaki yargılamanın ahlaki davranışa transferi değişiklik gösterebilmektedir. X’in bilinmeyen bir kişi olması, X’in kendi grubundan olması veya X’in farklı/rakip gruptan olması bireyin ahlaki ikilemler ve ahlaki karar alma süreçlerinde etkili olan faktörleri şekillendirmektedir.

Killen ve Rutland (2011) ahlaki gelişimin, grupla özdeşleşmenin ve özerkliğin kazanılmasının çocuklukta temelleri atılan ve yetişkinliğe doğru ilerleyen sosyal gelişimin önemli bileşenleri olduğunu belirtmiştir. Ancak olaylar veya problemler çok boyutlu olabildiğinden, grup süreçleri ve ahlaki

yargılama ile ilgili süreçlerin her zaman eş zamanlı ilerlemeyebileceği, bu da ahlakla ilgili ilkelerin bazen grup üyeliğinin gereklilikleri olan toplumsal normlarla çelişebileceği anlamına gelmektedir (Killen & Rutland, 2011). Dışlama için gerekçe sağlayan ayrımcılık veya önyargı genel olarak ahlaki olarak kabul edilebilir görülmezken, grup dışı üyelerin dışlanması gruptaki uyumu, birliği ve düzeni korumak için sıklıkla meşru olarak algılanmaktadır (Brenick & Killen 2014; Rutland vd., 2010). Bu noktada, çocukların ve ergenlerin ahlak, grup kimliği ve grup içi dinamiklere ilişkin algılarının, dışlanma ve önyargıya yaklaşımlarını şekillendirebileceği söylenebilir (Rutland & Killen, 2015). Son yıllarda ahlak, grup üyeliği, grup içi ve gruplar arası dinamiklere ve önyargıya odaklanan çalışmaların sayısı artmaktadır (bkz. Killen vd, 2013; Rutland vd., 2005). Grup kimliğinin insanların yaşamındaki yerini ve etkisini anlamak için grup aidiyeti, önyargı oluşumu ve ahlaki yargılama ile ilgili süreçlerin birbiriyle nasıl bir etkileşim içinde olduğunu ve yaşamın ilk yıllarından itibaren gelişimsel olarak nasıl bir yol izlediklerini ortaya koymak önemlidir.

Özetle, dünyayı algılama ve anlamlandırma sürecinde daha yapılandırılmış bir çerçeve sunan sosyal sınıflandırmalar yaşamın ilk yıllarından hatta aylarından itibaren temelleri atılan bir yapı olarak karşımıza çıkmaktadır. Zamanla bireylerin kendini ve çevresindekileri tanımlamasında, tercih ve tutumlarında etkili olan sosyal sınıflandırmalar, okul öncesi dönemde grup kimliğinin oluşmasında, grup kimliği temelli tercih, önyargı ve ahlaki yargılama süreçlerinin temellerinin atılmasında önemli bir rol oynamaktadır. Bu noktada ilgili alan yazında sunulan kuramsal çerçeve grup kimliğinin gelişimine ve çocukların karar alma mekanizmalarına, tutum ve davranışlarına ve ahlaki yargılamalarına yönelik önemli ipuçları sağlamaktadır. Bu doğrultuda bir sonraki bölümde grup aidiyetine yönelik alan yazında sunulan çeşitli kuramlara odaklanılacaktır.

Grup Aidiyetine Yönelik Kuramsal Çerçeve

Kimlik, Benlik ve Benliğin Bileşenleri

Grup aidiyetinin insan hayatındaki yerini anlamak için kimlik, benlik ve benliğin bileşenleri arasındaki etkileşim kalıplarına da ışık tutmak gerekmektedir. İnsanlar yaşamları boyunca içinde buldukları koşullar ve bağlamsal dinamiklere bağlı olarak benliği çeşitli şekillerde tanımlamakta ve deneyimlemektedirler. Benlik kavramı ve onunla ilgili boyutların çerçevesi bireyin içinde bulunduğu zaman, mekân ve koşullarda hangi kimliğin öne çıkacağına önemli bir belirleyicilerdir. Brewer ve Gardner (1996) sosyal benliğe odaklanan alan yazında temsil edilen üç benlik kurgusu düzeyi arasındaki farklılıkları sistematik olarak karakterize etmiştir. Bu kapsamda kişisel benlik, ilişkisel benlik ve kolektif benlik kavramlarını “analiz düzeyi”, “benlik kavramı”, “öz değerlendirme temeli” “referans çerçevesi” ve “temel sosyal motivasyon/güdü” olmak üzere farklı başlıklar altında ele almışlardır.

Kişisel Benlik: Brewer ve Gardner’ın (1996) ortaya koyduğu çerçevede kişisel benlik olarak sınıflandırılan benlik kavramı analiz düzeyi olarak kişiler arası ilişkilere öz-değerlendirmenin temeli olarak bireyin özelliklerine ve referans çerçevesi olarak kişiler arası karşılaştırmalara odaklanmaktadır. Kişisel benlikteki temel sosyal güdü ise kişisel çıkarlar oluşturmaktadır. Kişisel benlik, Batı psikolojisindeki benlik çalışmalarının en karakteristik özelliği olan farklılaşmış, bireyselleşmiş benlik kavramıdır (Brewer & Gardner, 1996). Kişiyi diğerlerinden ayıran özelliklerden (kişisel özellikler, hedefler ve özlemler, deneyimler, ilgi alanları, davranışlar vb.) oluşmaktadır (Sedikas vd., 2011). Başka bir ifade ile farklılaşma yolu ile elde edilen bireysel benlik, benlik kavramının, kişiyi kendi sosyal bağlamında ayıran niteliklerin ve özelliklerin benzersiz bir takımıydığı olarak kişiyi diğer insanlardan ayıran yönlerini içermektedir (Sedikides & Brewer, 2001). Bu benlik temsili ilişkisel bağlardan ve grup üyeliğinden görece bağımsızdır (Sedikas vd., 2011). Bu benlik temsili biçimi kişisel arası karşılaştırma süreçlerine dayanmaktadır ve kişiyi psikolojik olarak koruma ve geliştirme güdüsü ile ilgilidir (Brewer & Gardner, 1996; Sedikas & Brewer, 2001).

İlişkisel Benlik: Bu benlik kavramında analiz düzeyi kişiler arası ilişkiler düzeyinde iken öz-değerlendirmenin temeli rollere dayanmaktadır. İlişkisel benlikte referans çerçevesi yansıtma üzerinde temellenirken buradaki temel sosyal güdüyü diğerlerinin yararı oluşturmaktadır. Brewer ve Gardner (1996) kişilerarası düzeyde ilişkisel benliği önemli başkalarıyla olan bağlantılardan ve rol ilişkilerinden türetilen benlik kavramı olarak ifade etmektedir. Yakın kişilerle (eşler, arkadaşlar, aile üyeleri)

paylaşılan ve ilişki içindeki rolleri tanımlayan özelliklerden oluşmaktadır (Sedikas vd., 2011). Bu benlik temsili, değerli kişiler arası bağları yansıtmaktadır (Sedikas vd., 2011). Bu tür bağlar, ebeveyn-çocuk ilişkileri, arkadaşlıklar ve romantik ilişkilerin yanı sıra öğretmen-öğrenci veya psikolog-danışan gibi belirli rol ilişkilerini içermektedir (Sedikas & Brewer, 2001). Başkaları ile olan ilişkiler açısından tanımlanan ilişkisel benlik kavramında öz-değer uygun rol davranışından üretilmektedir (Markus & Kitayama, 1991; Stryker, 1991 akt. Brewer & Gardner, 1996: 85). Brewer ve Gardner (1996) bu süreci yansıtma olarak ifade etmektedir. Bu ifade benliğin ilişkideki diğer kişinin tepkilerinden ve tatmininden türetilmesi anlamında kullanılmaktadır (Brewer & Gardner, 1996). Sonuç olarak bu benlik temsili biçimi, yansıtılmış değerlendirme sürecine dayanır ve önemli olan diğerini koruma veya geliştirme ve ilişkiyi sürdürme güdüsüyle ilişkilidir (Sedikas & Brewer, 2001).

Kolektif Benlik: Benlik temsiliyetinin son boyutunda grup düzeyinde kolektif benlik bulunmaktadır. Bu benlik kavramında analiz düzeyini grup oluştururken öz değerlendirmenin temeli grup prototipidir. Kolektif benlikteki referans çerçevesini gruplar arası karşılaştırmalar oluşturmaktadır. Buradaki temel sosyal güdü ise kolektif (toplu) refahıdır. Kolektif benlik aşağıda değinilecek olan sosyal kimlik ve benlik sınıflandırma kuramlarında temsil edildiği şekliyle sosyal kimlik kavramına karşılık gelmektedir (Brewer & Gardner, 1996). Kolektif benlik, grup üyeleriyle paylaşılan ve grup içini grup dışından ayıran özelliklerden oluşmaktadır (Sedikas vd., 2011). Yani kolektif benlik, benlik kavramının grup içi üyeleri ilgili grup dışı üyelerden ayıran yönlerini içermektedir. Bu benlik temsili, değerli sosyal gruplara üyeliği yansıtmaktadır (Sedikas vd., 2011). Kolektif benlik kavramı, grup içi karşılaştırmalarda grubun durumundan türetilen öz değer ile grubun prototipik⁴ temsiline asimilasyon yoluyla belirlenmektedir (Turner vd., 1987 akt. Brewer & Gardner, 1996: 85). Başka bir deyişle bireyin kendi kimliğini grubun ortak kimliği ile özdeşleştirilmesi olarak ifade edilebilmektedir. Bu doğrultuda kolektif benlik, bir grupla ortak (ve çoğu zaman sembolik) özdeşleşmeden türetilen diğerleriyle kişisel olmayan bağlara dayanır. Bu bağlar, grup üyeleri arasında yakın kişisel ilişkiler gerektirmez (Sedikas & Brewer, 2001). Kolektif benlik, gruplar arası karşılaştırma süreçlerine dayanır ve iç grubu koruma veya geliştirme güdüsüyle ilişkilendirilir (Brewer & Gardner, 1996; Sedikas & Brewer, 2001).

Grup Aidiyeti, Ahlaki Yargılama ve Önyargı

Kimliği farklı açılardan tanımlamada sosyal sınıflandırmalar önemli rol oynamaktadır. Bu noktada çeşitli kuramlar benliğin rolünü ve benliğin grup kimliği ile nasıl birleştiğini gözler önüne sermektedir. Sosyal Kimlik ve Benlik Sınıflandırma Kuramları (Tajfel, 1978; Turner, 1982; Turner vd. 1987) grup ve örgütsel özdeşleşmeyi anlamlandırma sürecinde alanda temel alınan iki önemli kuramdır (Reynolds vd., 2003). Bu kuramların insanların bireysel özelliklerinin ve grup üyeliklerinin tutumlarını, değerlerini, inanç ve davranışlarını şekillendirmede önemli bir rol oynadığını ortaya koymaktadır (Reynolds vd., 2003).

Sosyal kimlik kuramı

Temelleri Tajfel ve Turner (Tajfel 1978; Tajfel & Turner, 1979) tarafından atılan Sosyal Kimlik Kuramı, grup süreçlerinde ve gruplar arası ilişkilerde benlik kavramının ve ilişkili bilişsel süreçlerin ve sosyal inançların rolüne odaklanan etkileşim temelli bir sosyal psikoloji kuramıdır (Hogg, 2016). Kuram (a) sosyal kimlik, (b) sosyal sınıflandırma ve (c) sosyal karşılaştırma olmak üzere üç temel ve birbirleriyle bağlantılı kavram tarafından desteklenmektedir (Bennett & Sani, 2004:9). Sosyal kimlik, “bireyin benlik kavramının, bir sosyal gruba (veya gruplara) üyeliğine ilişkin bilgisinden ve bu üyeliğe atfedilen değer ve duygusal önemden kaynaklanan kısmı” olarak tanımlanmaktadır (Tajfel, 1981:255). Öte yandan yukarıda detaylı olarak ele alınan sosyal sınıflandırma sosyal dünyayı çeşitli sınıflandırmalar altında anlamlandırma çabası olarak benliğin bir sosyal grupla özdeşleşmesi ve sosyal kimliğin kazanılması süreci ile ele ilerlemektedir (Bennett & Sani, 2004: 9). Son olarak sosyal karşılaştırma, bağlamı oluşturan kategorileri ilgili boyutlarda karşılaştırarak değerlendirme eğilimini ifade etmektedir (Bennett & Sani, 2004: 9).

⁴ Belirli bir sınıf, insan veya nesne kategorisi ile ilgili çok tipik olarak görülen

Bir grubun bir bütün olarak özellikleri (konumu, zenginliği veya fakirliği, ten rengi ya da amaçlarına ulaşma becerisi gibi) onun diğer gruplar ile algılanan farklılıkları ve bu farklılıkların değer çağrışmaları temelinde şekillenmektedir (Tajfel, 1981:258). Grup içi (iç-grup) ve grup dışı (dış-grup) değerleri belirlemek için bireyler sürekli olarak kendilerini sınıflandırmakta, grup içi ve grup dışı değerleri değerlendirmekte ve değerlerini karşılaştırmaktadır (Trepte & Loy, 2017). Sosyal Kimlik Kuramı (ve Sosyal Sınıflandırma Kuramı), belirli sosyal gruplarla özdeşleşmenin (yani kişinin sosyal grubun tutumlarını, inançlarını ve davranışlarını kendisininmiş gibi benimsemesinin) bireyin sosyal benlik saygısına katkı sağladığını iddia etmektedir (Nesdale, 2017: 5). Bireyler sosyal benlik saygılarını arttırmaları bile onu korumak isteyebilecekleri göz önüne alındığında, bunu başarabilmek için olumlu ve ayırt edici sosyal gruplarla özdeşleşmek için motive olacakları sonucu çıkmaktadır (Nesdale, 2017:5). Sosyal Kimlik Kuramına göre insanlar olumlu bir sosyal kimliği sürdürmek için motivasyona sahiptirler ve bu nedenle tipik olarak kendi gruplarının karşılaştırma gruplarına göre olumlu ve ayırt edici olduğunu ortaya koymak istemektedirler (Abrams & Rutland, 2008). Sosyal Kimlik Kuramı, grup üyelerini grup üyesi olmayanlara tercih ederek kişinin benlik saygısını artırmayı vurgulamaktadır. Kuram, herkesin kişisel başarısı veya bağlı olduğu grubun başarısı aracılığıyla benlik saygısını artırmak için çalıştığı fikrinden hareket etmektedir (Kassin vd., 2016). Bununla birlikte bir grup ve üyeleriyle bu tür bir özdeşleşmenin, grup dışı üyelerin sefalet ve talihsizliklerinden mutluluk duymaya yol açan gelişmemiş bir empati becerisini beraberinde getirdiği görülmektedir (Cikara 2015; Cikara vd., 2014). Bu durumun da dış gruba karşı olumsuz değerlendirmeleri ve ön yargıyı teşvik edebileceği belirtilmektedir (Killen & Rutland, 2011). Bu bağlamda Sosyal Kimlik Kuramı bireyin kendini ait hissedebileceği bir grupta kendi ve grubun yararı doğrultusunda diğer gruplarla olan etkileşim dinamiklerine ışık tutan bir dayanak noktası sağlamaktadır.

Benlik sınıflandırma kuramı

Turner ve diğerleri (1994) tarafından ortaya atılan Benlik Sınıflandırma Kuramı birçok yönü ile Sosyal Kimlik Kuramı ile yapısal olarak önemli ortaklıklar gösterse de belli boyutları ile Sosyal Kimlik Kuramında ele alınmayan süreçlere ve boyutlara ışık tutmaktadır. Sosyal Kimlik Kuramının sosyal kimliğin bilişsel boyutuna çok az odaklanması ve odak noktası olarak gruplar arası süreçlere değinerek gurup içi süreçleri göz ardı etmesi kuramın zayıflıkları olarak görülmektedir. Bu bağlamda Benlik Sınıflandırma Kuramı bu zayıflıkların ele alındığı bir çerçeve sunmaktadır (Bennett & Sani, 2004:11). Sosyal Kimlik Kuramı temelde bir gruplar arası ilişkiler kuramı olarak ele alınacak olursa Benlik Sınıflandırma Kuramı daha genel bir benlik, grup içi ve gruplar arası süreçler kuramı olarak görülebilir (Spears, 2011). Benlik Sınıflandırma Kuramı, grup düzeyindeki süreçlerin ortaya çıkışını benlik kavramının işleyişi açısından açıklarken aynı zamanda grup süreçlerinin karşılıklı olarak benliği sınıflandırmaya ve bilişe aracılık ettiğini varsaymaktadır. Benlik kategorileri benliğin bilişsel olarak gruplandırılması süreçlerini kapsamaktadır (Turner vd., 1994). Benlik Sınıflandırma Kuramının üzerinde durduğu en önemli konulardan biri kişisel kimlik ve sosyal kimlik arasında yaptığı ayrımıdır. Sosyal kimlik, bir bireyin grup üyeliklerine bağlı iken kişisel kimlik belli açılardan grup üyeliklerinden bağımsızdır (Trepte & Loy, 2017). Bu doğrultuda kişisel kimlik, diğer (grup içi) kişilerin bireysel farklılıkları tanımlayan benlik kategorilerini ifade etmektedir (“ben”, “benim” gibi) (Turner vd., 1994). Öte yandan sosyal kimlik, “paylaşılan sosyal kategorik benlik” olarak diğer sosyal sınıflandırmalara karşılık olarak bireyin belirli bir sosyal sınıflandırmanın üyeleri ile paylaştığı benzerlikleri ifade etmektedir (“biz – onlar”, “grup içi-grup dışı”, “biz kadınlar - onlar erkekler” vb.) (Turner vd., 1994). Benlik Sınıflandırma Kuramına göre belirli bir durumun sosyal kimlik ve kişisel kimlik açısından göreceli önemi bireyin davranışının sosyal veya kişisel kimlik süreçlerinden hangisi tarafından yönlendirildiğini belirlemektedir (Trepte & Loy, 2017). Bununla birlikte, her iki kimlik de aynı anda belirgin olabilir ve ikisinin dinamik etkileşimi davranışı tetikleyebilir (Trepte & Loy, 2017). Benlik Sınıflandırma Kuramı herhangi bir benlik sınıflandırmasının hiyerarşik bir sınıflandırma sisteminin parçası olduğunu varsayımına dayanmaktadır. Bu kapsamda benlik sınıflandırmaları, farklı kapsayıcılık düzeylerinde meydana gelmektedir. Örnek olarak, belirli bir öz-kategori (ör. "sosyal bilimler öğrencisi") diğerinden (ör. "sosyoloji öğrencisi") daha kapsayıcıdır. Birinci kategori ikincisini içerebilir ancak ikinci kategori birinciyi içeremez (Bennett & Sani, 2004:12).

Sosyal kimlik gelişim kuramı

Nesdale (2004) tarafından geliştirilen model, büyük ölçüde Sosyal Kimlik Kuramına (Tajfel & Turner, 1979) ve onun daha yakın tarihli detaylandırması olan Benlik Sınıflandırma Kuramına (Turner vd., 1987) dayanmaktadır (Nesdale, 2004:220; 2017: 5). Sosyal Kimlik Kuramı (ve Benlik Sınıflandırma Kuramı), grup üyeliğinin yetişkinlerin grup kimliğine ilişkin tutumlarını şekillendirme ve yetişkinlerdeki önyargı süreçlerine ilişkin bilgi sağlama hususunda bir dayanak noktası sağlamaktadır. Ne var ki, bu kuram(lar) çocuklarda önyargı gelişiminin yaş temelli dinamiklerini açıklamak için uygun ve yeterli değildir. Çünkü etnik önyargı çocuklarda duygusal uyumsuzluklar, algısal ve bilişsel gelişimler ve çevrede önyargı oluşumuna etki eden yetişkinler nedeniyle farklı şekillerde kendini göstermektedir (Nesdale, 2004). Bu bağlamda Nesdale (2004), çocukların yaş grubu temelinde gelişim özelliklerine ve ihtiyaçlarına göre grup içi kimlik oluşumu ve grup dışı önyargılarını açıklamak için Sosyal Kimlik Gelişimi Kuramını ortaya koymuştur. Bu kapsamda Sosyal Kimlik Gelişimi Kuramı dört gelişim aşamasından oluşmaktadır. Bu aşamalar;

- (1) İki veya üç yaşına kadar süren farklılaşmamış dönem
- (2) Üç yaş civarında gözlenen etnik farkındalık dönemi
- (3) Dört ve beş civarında ortaya çıkan etnik tercih dönemi

(4) Altı ila yedi yaşından sonra görülen etnik önyargı olarak sınıflandırılmaktadır (Nesdale 2004; 2011). Nesdale Sosyal Kimlik Gelişim Kuramındaki ilgili gelişim aşamalarının çerçevesini çizerken önceleri “etnik/ırksal kimlik” temelli bir çerçeve çizerken (bkz., Nesdale, 2004; 2011) sonraki dönemde bu gelişimsel süreci diğer sosyal kimlikleri de içermeye potansiyeline sahip daha kapsamlı bir çerçevede ele almıştır (bkz. Nesdale, 2017). Bu kapsamda Sosyal Kimlik Gelişim Kuramının aşamaları (1) sosyal grup ilişkilerinin temelleri, (2) sosyal grup farkındalığı, (3) grup içi tercihi (4) grup dışı olumsuzluğu olmak üzere doğumdan 12 yaşına kadar uzanan aşamalı bir gelişim sürecini takip etmektedir (Nesdale, 2017). Söz konusu gelişim aşamaları onları karakterize eden sosyal motivasyonlar, tutumlar ve davranışlar açısından farklılık göstermekte ve değişime zemin hazırlayan olaylar bir aşamada değişmektedir (Nesdale, 2004; 2011; 2017).

1. Aşama – Sosyal Grup İlişkilerinin Temelleri (Farklılaşmamış Dönem): Doğumdan sonraki 2 yıla kadar çoğu çocuk için sosyal grup ilişkilerinin temelleri atılmaktadır. Bu dönemde sosyal grupların olasılığı sosyal grupların ortak belirteçleri ve sosyal gruplarla ilişkilendirilme temeli (yaş, ten rengi, cinsiyet, vücut şekli, din, davranış, faaliyetler ve ilgi alanlarındaki benzerlikler) onlar için çok az anlam ifade etmektedir (Nesdale, 2017). Bu noktada, 2-3 yaşından önce ırksal ipuçları genellikle küçük çocuklar için belirgin değildir (Nesdale, 2004). Aynı zamanda, çocuklar sosyal gözlem ve sosyal etkileşimlerin yanı sıra oyun ve problem çözme gibi faaliyetlerle giderek daha fazla meşgul olmaktadır (Nesdale, 2017). Çocuklar çevrelerindeki nesnelere ve insanlara, başlangıçta dikkatlerini çeken şeylere göre tepki vermektedirler (Nesdale, 2004). Öte yandan, söz konusu dönem çocukların sosyal gözlem ve sosyal etkileşimlerin yanı sıra oyun ve problem çözme gibi faaliyetlerle giderek daha fazla meşgul olduğu bir zaman dilimidir (Nesdale, 2017). Bu doğrultuda, çocuklar giderek daha seçici ve ayırt edici hale gelmekte ve cinsiyet ve yaş gibi ipuçlarına farklı tepkiler vermeye başlamaktadır (Nesdale, 2004).

2. Aşama- Sosyal Grup Farkındalığı (Etnik Farkındalık) Dönemi: “Diğerleri” hakkındaki kavramlar farklı farklı ipuçları etrafında şekillense de erken dönemde her zaman cinsiyet, yaş, akrabalık ve ırk belirleyici faktörler olarak kendini göstermektedir (Katz, 1976). Sosyal grup farkındalığı aşamasında çocuklar genel anlamda cinsiyetten başlayarak çeşitli belirteçler (yaş, ten rengi, vücut şekli, din, davranış, faaliyetler ve ilgi alanlarındaki benzerlikler) temelinde başkalarını farklılaştırmaya başlamaktadırlar. Sosyal Kimlik Gelişim Kuramına göre bu farklılaştırma, çocukların kendilerini diğerleriyle olan benzerlikleri/farklılıkları temelinde tanımlamaları veya kategorilere ayırmalarına ortam hazırlamaktadır (“Ben bir erkeğim, o bir kız.”) (Nesdale, 2017: 7). Çocukların içine doğdukları sosyal ortam genel anlamda kilit sosyal kategorilerin ve bu kategorilerin üyeleri arasındaki ilişkilerin doğasının önden belirlendiği bir sosyal ortamdır (Nesdale, 2004; Nesdale, 2017). Bu bağlamda, küçük çocuklar sosyal kategorileri kendilerine özgü bir temelde inşa etmemektedir. (Nesdale 2004;2017). Çocukların vurguladığı, üzerinde durduğu sosyal kategoriler yabancı veya bilinmedik sosyal kategoriler değil, toplumda hâlihazırda sosyal öneme sahip kategorilerdir (Katz, 1976).

Etnik Farkındalık: Doğumdan itibaren çocuklar devamlı olarak direk veya dolaylı olarak cinsiyet ile ilgili bir bilgi akışına maruz kaldığından, cinsiyet çeşitli boyutları ile keşfedilmesi gereken bir konu olarak kalsa da, ilk gelişen kavramdır (Katz, 1976). Bu noktada etnik gruplar ile ilgili kavramlar muhtemelen daha sonra gelişen ve özellikle farklı etnik azınlıklara maruz kalmayan küçük çocuklar için gelişim süreci olarak değişkenlik gösteren bir kavramdır (Katz, 1976). Etnik farkındalık, özellikle çok ırklı toplumlarda yaşayan çocuklar arasında, yaklaşık 3 yaşında ortaya çıkmaya başlar (Nesdale, 2004: 227). Öte yandan çocuğun ırksal ve etnik grup kavramını inceleme, detaylandırma ve anlamlandırma süreci 10 ila 11 yaşına kadar devam etmekte ve yaşla ilgili birtakım aşamalardan oluşmaktadır. Bu süreçteki değerli ve erken bir başarı, çocuğun etnik olarak kendini tanımlaması yani belirli bir grubun üyesi olduğunun farkına varmadır (Nesdale, 2004: 227).

3. Aşama – Grup İçi Tercih (Etnik Tercih) Dönemi: Baskın sosyal grubun bir üyesi olarak kendini tanımlama, bir çocuğun kimlik yapbozunun çok önemli bir parçasını oluşturmaktadır (Nesdale, 2004). Sosyal Kimlik Gelişim Kuramı Grup İçi Tercih döneminin üç boyutlu olduğunu savunulmaktadır (Nesdale, 2017). Öncelikle sosyal sınıflandırma çocukları diğer çocuklar ile benzerlikleri temelinde (yani cinsiyet, yaş, etkinlikler, ilgi alanları üzerinden) ilişkilendirmeye, ilişkilendirilen çocukları diğer çocuklardan farklı olarak algılamaya ve iç-grup arkadaşlar ile birlikte diğer çocuklardan farklı şekilde davranmaya teşvik etmektedir. İkinci olarak çocuğun arkadaş grubunun üyesi olmayan çocuklar bir yandan grup içi üyelerinden ayrıştırılırken bir yandan da giderek daha çok birbirine benzer olarak algılanmaktadır (Nesdale, 2017). Bu durum grup dışı homojenlik etkisi olarak da ilgili alan yazında kendini göstermektedir (bkz. Linville, 1998). Sonuncusu ve en önemlisi iç-grup tercihi döneminde çocuklar kendi gruplarına odaklanmakta ve tercihleri de buna paralel olarak kendi grupları merkezinde şekillenmektedir (Nesdale, 2004; 2017). Bu noktada Sosyal Kimlik Gelişim Kuramı sosyal sınıflandırmanın grup içi kayırmacılığına paralel olarak grup dışına yönelik olumsuzluğunu/önyargısını etkileyebileceğini iddia eden Sosyal Kimlik Kuramından farklı bir bakış açısı sunmaktadır (Nesdale, 2004). Sosyal Kimlik Gelişim Kuramı grup içi tercihin, grup dışı olumsuzluğa eşlik eden otomatik bir süreç olmadığı görüşünü benimsemektedir. Bu noktada Sosyal Kimlik Gelişim Kuramının en önemli özelliği, erken dönemde grup dışı yerine grup içi farklılık; benzerlik ve küçük görme yerine görelî üstünlük üzerinde durmasıdır (Nesdale, 2004).

4. Aşama – Grup Dışı Olumsuzluk (Etnik Önyargı) Dönemi: Sosyal Kimlik Gelişim Kuramı çocukların (hatta yetişkinlerin) gelecek yıllar boyunca (aynı grupta olması gerekirse de) grup içi tercih döneminde etkili bir şekilde kalacakları koşullar olduğunu savunmaktadır. Öte yandan kuram bazı çocukların (ara sıra da olsa) grup içi tercihten grup dışı olumsuzluk dönemine geçiş yapacaklarını da ileri sürmektedir (Nesdale, 2017). Söz konusu geçiş, çocuğun algısal, duygusal, bilişsel ve davranışsal alanlarının her birinde odakta kaymalar oluşturabilmektedir (Nesdale, 2004). Bu durum çocuğun grup içinde devam eden ilgisine ek olarak, grup dışına odaklanmayı içerebilmektedir (Nesdale, 2017). Bu noktada kendini gösteren ön yargı, iç grubun olumlu anlamda ayırt edici özelliklerine odaklanmak yerine en azından grup içi ve grup dışı üzerinde odağın eşit bir şekilde dağılması anlamına gelmektedir (Nesdale, 2004). Grup dışı olumsuzluğu aşamasına geçiş, önceki aşamada olduğu gibi grup dışı üyelerini grup üyelerinden daha az sevmek yerine belirli bir grup dışı üyesine/üyelerine yönelik sevgisizliği, nefreti, sözlü kötöleme veya bir çeşit saldırıyı içinde barındırmaktadır (Nesdale, 2004; 2017). Altı yedi yaşına kadar küçük çocuklarda bu gibi davranış ve durumların ortaya çıkması söz konusu değilken (Nesdale, 2017) 7 yaş itibarı ile önyargı kendini gösterebilmektedir (Nesdale, 2004). Çocukların sosyal güdüleri ve sosyal bilgileri dış-grup hoşnutsuzluğunu veya nefret duygusunu destekleyecek düzeyde gelişmemiş olması ve/veya bu tür davranışları destekleyen bir sosyal çevrede yaşamıyor olmaları gibi faktörler grup dışı olumsuzluk döneminin belirtilen zaman dilimi itibarı ile çocuklarda gözlemlenmesinde etkilidir. Öte yandan Sosyal Kimlik Gelişim Kuramına göre grup dışı olumsuzluğun ortaya çıkması ve belirginleşip gelişmesi bir dizi faktöre bağlıdır (Nesdale, 2017).

Bu doğrultuda grup dışı olumsuzluk;

(1) Çocukların kendilerini sosyal grupları ile ne ölçüde özdeşleştirdikleri,

(2) Grup dışı olumsuzluğunun çocuğun sosyal grubunun üyeleri tarafından benimsenen bir norm veya beklenti olup olmadığı,

(3) Grup üyelerinin gruplarının diğer gruplara göre konumunun veya gücünün, grup dışı bir olumsuzluk sergilemekle geliştirilebileceğine inanıp inanmadığı,

(4) Belirli grup üyelerinin kendi grupları içindeki konumlarının grup dışı olumsuzluğu sergileyerek artıracaklarına inanıp inanmadıkları

(5) Grup üyeleri arasında, gruplarının bir şekilde grup dışı üyeler tarafından tehdit edildiğine dair bir inanç olup olmadığı gibi faktörlerin birlikte veya bağımsız etkileri sonucunda kendini gösterebilmektedir (Nesdale 2017).

Özetle, sosyal ilişkilerin temellerinin atıldığı farklılaşmamış dönem sosyal kategorilere ait ipuçlarının çocuklar için çok az anlam ifade ettiği bir dönemi kapsamaktadır. Sosyal grup farkındalığı döneminde çocuklar, kimliklerini ait oldukları grupla ilişkilendirmeye başlarken, grup içi tercihi aşamasında kendi üyelerine karşı olumlu ve güçlü bir önyargı taşırlar ve iç grubu dış gruba tercih ederler. Son olarak, grup dışı olumsuzluğu aşaması, çocukların kendi grubuna olan güçlü bağlılığının ve sadakatinin, grup dışına yönelik olumsuz değerlendirme ve tutumu arttırabildiği aşamadır. Bu aşamada çocuklar tehdit olarak algıladıkları dış gruba karşı ön yargı oluşturmaktadırlar. Temelde ırk temelli sınıflandırmalara dayanan Sosyal Gelişim Kuramında bu dönemsel aşamalar diğer sosyal sınıflandırmalar için de paralel süreçleri takip etmektedir.

Toplumsal (Sosyal) alan kuramı

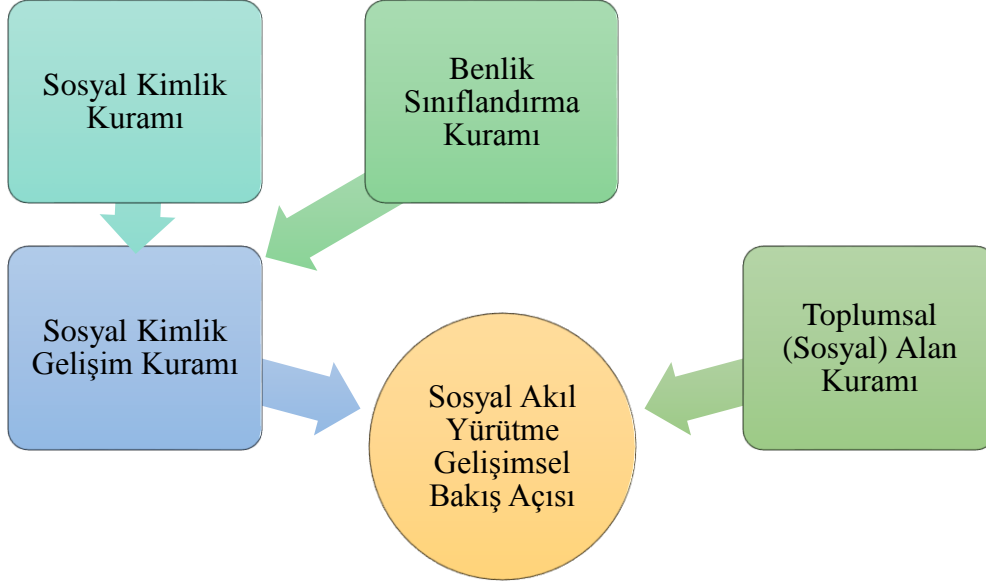
Sosyal dünyayı ve insan ilişkilerinin dinamiklerini grup içi ve gruplar arası etkileşimler açısından ele alırken konuya daha kapsamlı bir pencereden yaklaşmak grup aidiyeti ile ilgili süreçlere farklı gelişim alanlarından bakmayı gerekli kılmaktadır. Bu noktada kişiler arası ilişkileri ahlaki yargılamanın gelişimi ve işleyiş süreçleri temelinde ele almak grup dinamikleri ile ilgili süreçleri anlamak açısından gereklidir.

Elliot Turiel (1978) tarafından geliştirilen Toplumsal (Sosyal Alan Kuramı), aşama temelli yapısıyla ortaya çıkan daha genel ahlak görüşlerinden (bkz. Kohlberg, 1958; Piaget, 1932) ahlaki alan, toplumsal (geleneksel) alan ve psikolojik alan gibi belirli alanlara vurgu yapan çok yönlü ahlak yaklaşımı bakış açısına doğru bir değişikliği temsil etmesi açısından önemli bir kilometre taşı olarak görülmektedir. (Smetana 2006; 2013). Ahlak ya da başka bir deyişle bireylerin adalet, refah ve hak kavramları ile ilgili anlayışları toplumsal gelenekler ve kişisel meseleler ile ilgili anlayışlarından ayrı olarak gelişen, ayrı bir sistem ya da örgütlenmiş toplumsal bilgi alanı olarak görülmektedir; bu kavramlar, çocukların farklılaşmış sosyal etkileşimlerinden ve sosyal deneyimlerinden hareketle inşa edilmektedir (Smetana, 2013). Bu bağlamda ahlaki (adalet), toplumsal (sosyal gruplar, sosyal organizasyonlar ve sosyal sistemler) ve psikolojik (kişinin nitelikleri ve davranış nedenleri) olmak üzere üç temel sosyal kavramsal alandan söz etmek gerekmektedir (Turiel, 1978). Ahlaki alan adalet, hakkaniyet, eşitlik, haklar ve başkalarının refahı ile ilgili konuları ele alır ve kişinin başkalarına nasıl davranması gerektiğine dair bir çerçeve sunmaktadır (Rutland vd., 2010). Öte yandan toplumsal alan, geleneksel kurallar üzerindeki anlaşmaları ve grupların sorunsuz çalışabilmesi için gruplarda uzlaşma sonucunda varılan sosyal sözleşmeleri ifade etmektedir. Son olarak, psikolojik alan ise benlik, özerklik, kişisel ayrıcalıklara işaret etmektedir (Rutland vd.,2010). Sosyal Alan Kuramı'na göre, üç alan da erken yaşlarda aynı anda farklı yapılar olarak ortaya çıkmaktadır. Bu durum çocukların bu alanları birbirinden ayırt ettiği ve yargılamalarında bu alanlardan herhangi birine dayandıkları anlamına gelmektedir (Killen, 2007; Killen & Rutland, 2011; Rutland & Killen, 2015).

Sosyal Alan Kuramı ile ilgili ilk çalışmalar, çocukların ahlaki ve geleneksel norm ve kurallara ilişkin bu ilkeleri algılama ve ayırt etme becerilerini gösterirken, son zamanlarda alandaki araştırmacılar, "Çocuklar çok boyutlu problemler ve olaylar karşısında ne yapar?", "Ya başka birine zarar vermemek gibi ahlaki bir kural, bir grup üyesi olarak sorumluluğu yerine getirmek gibi sosyal bir normla çelişiyorsa?" gibi sorular sorarak bu alanların birleştirilmesi veya karşı karşıya getirilmesi ile ilgili çalışmalara yönelmişlerdir (Killen & Rutland, 2011). Bu noktada, çok sayıda araştırma ahlakı grup üyeliği, gruplar arası ilişkiler ve önyargı açısından ele almaktadır (bkz. Brenick & Killen, 2014; Cooley vd., 2012; Rutland & Killen, 2015; Rutland vd., 2010). Bu nedenle, bu etkileşimin dinamiklerini daha iyi anlamak için, sosyal bağlamda grup aidiyetinin ve insan ilişkilerinin ortaya çıkışı ve gelişimi üzerine

düşünmek önemlidir. Dolayısıyla Sosyal Akıl Yürütme Gelişim Bakış Açısı, alan yazındaki ilgili çalışmalar için önemli bir dayanak noktası sunmaktadır.

Sosyal Akıl Yürütme Gelişim Bakış Açısı

Şekil 1: Sosyal Akıl Yürütme Bakış Açısı

Gruplar arası bağlamlarda yargıların, akıl yürütmenin ve davranışın gelişimini anlamak için (ahlaki, grup ve kişisel kaygıları dahil eden) bütünleştirici bir teorik yaklaşıma ihtiyaç bulunmaktadır (Killen vd., 2016). Bu noktada, Rutland ve diğerleri (2010) tarafından temelleri atılan Sosyal Akıl Yürütme Gelişim Bakış Açısı, Toplumsal (Sosyal) Alan Kuramını ve Sosyal Kimlik (Gelişim) Kuramını bir araya getirerek grup üyeliğinin, kişinin kendi grup kimliğini koruma arzusunun ve grup içi kayırmacılığın çocukların ve ergenlerin duygu, düşünce, davranış ve yargılamalarını nasıl şekillendirdiğine ışık tutmaktadır. Bu noktada grup bağlamlarında kimin dahil edileceği veya hariç tutulacağına ve kaynakların nasıl tahsis edileceğine karar verirken bireylerin başvurduğu ahlaki (adalet, eşitlik ve haklar), toplumsal (grup sözleşmeleri, gelenekler, görenekler) ve psikolojik (bireysel imtiyazlar, kişisel yargı) muhakeme biçimlerini ölçmek için Toplumsal (Sosyal) Alan Kuramından yararlanılmaktadır (Killen vd., 2016). Öte yandan Sosyal Kimlik Kuramı üzerinde temellenen Sosyal Kimlik Gelişim Kuramı çocukların grup içi ve gruplar arası tutum ve davranışlarının gelişiminde sosyal kimlik süreçlerinin kritik önemini vurgulamaktadır (Nesdale, 2011). Sosyal Akıl Yürütme Gelişim Bakış Açısı, sosyal normların, gruplar arası temasın ve algılanan grup dışı tehdidinin, çocukların gruplar arası bağlamlarda ahlaki ve grup temelli kriterlere verdikleri göreceli ağırlığı etkileyen önemli değişkenler olduğu görüşü üzerinde temellenmektedir (Rutland vd., 2010). Sosyal Akıl Yürütme Gelişim Bakış Açısı, grup içi ve grup dışı tutumlar ve ilişkiler hakkında ahlaki, toplumsal ve psikolojik muhakeme ile ilgili yaşa bağlı değişiklikler olduğu görüşünü benimsemektedir (Killen vd., 2016). Bu noktada Rutland ve diğerleri (2010) çocuklukta önyargının özgül doğasını ve ortaya çıkışını belirleyen şeyin bir dizi karmaşık değişken tarafından belirlendiğini ifade etmektedir. Çocukların ön yargı göstermeye başlayıp başlamadığı ve ne zaman başladığı gibi konular ahlaki değerlerin oluşumu, grup hayatını anlama becerileri ve belirli grup kimliklerine göre hareket etme motivasyonları arasındaki yakın etkileşime bağlıdır. Bu süreç son derece sosyal-bağlamsal ve sosyal-bilişeldir. Hem gelişmiş zihinsel durum anlayışı, ahlaki yargı, özerklik ve grup muhakemesi gibi gelişen sosyal-bilişsel yetenekleri hem de grup kimliğinin gücü ve doğası, sosyal normlar, gruplar arası temas ve algılanan grup dışı tehdidi gibi gruplar arası bağlamların belirli özelliklerini içermektedir (Rutland vd., 2010). Gelişim bilimindeki bulgular, çocukların erken yaşlardan itibaren adalet ve eşitlik gibi ahlaki ilkeler geliştirirken bir yandan da farklı sosyal gruplardan diğer kişilere karşı örtük ve açık önyargılar geliştirdiklerini göstermektedir

(Rutland vd., 2010). Bu bilgiye paralel olarak Sosyal Akıl Yürütme Bakış Açısı erken yaşlardan itibaren başkalarıyla kurulan ilişkilerle eş zamanlı olarak bireylerin ahlaki ilkeler (adalet, haklar, başkalarının refahı, hakkaniyet, eşitlik vb.), grup dinamikleri (grup kimliği ve bağlılığı, grup kuralları ve normları vb.) ve psikolojik süreçler (kişisel niyetler, özerklik, zihin kuramı geliştirme)” ile ilgili konularda aşama kat ettiğini savunmaktadır (Rutland & Killen, 2017). Bu modelde akıl yürütme, çocukların sosyal durumlar hakkındaki çıkarımlarını, yargılarını ve açıklamalarını ifade etmektedir. Bu değerlendirmelere duygu atıflarının yanı sıra niyet anlayışı ve gruplar arası önyargı da dahildir (Killen vd., 2016).

Özetle, bu bölümde grup aidiyetine yönelik alan yazında sunulan kuramsal çerçeve ele alınmıştır. Bu kapsamda öncelikle benlik temsiline boyutlarından hareketle benlik ve kimlik ilişkisine değinilmiş ve benliğin boyutları olan kişisel benlik, ilişkisel benlik ve kolektif benlik üzerinde durulmuştur. Ardından grup aidiyeti, ahlaki yargılama ve önyargı arasındaki ilişkiyi gözler önüne sermek için sırasıyla Sosyal Kimlik Kuramı, Benlik Sınıflandırma Kuramı, Sosyal Kimlik Gelişim Kuramı, Toplumsal (Sosyal) Alan Kuramı ve Sosyal Akıl Yürütme Gelişim Bakış Açısı ele alınmıştır. Sosyal Kimlik Kuramı ve Benlik Sınıflandırma Kuramı yetişkinlerde grup aidiyetinin ve belli bir grup ile özdeşleşmenin insan ilişkilerindeki yansımalarına odaklanırken, büyük oranda Sosyal Kimlik Kuramından hareketle ortaya çıkan Sosyal Kimlik Gelişim Kuramı yaşamın ilk yıllarında grup kimliğinin oluşum süreçlerine ve bunun yansımalarına odaklanmaktadır. Öte yandan Toplumsal (Sosyal) Alan Kuramı kişiler arası ilişkilerde ahlaki yargılamanın ve ilgili yapıların rolünü ve işleyişini ele almaktadır. Son olarak Sosyal Kimlik Gelişim Kuramı ve Toplumsal (Sosyal) Alan Kuramını üzerinde temellenen Sosyal Akıl Yürütme Bakış Açısı grup aidiyetinin grupları arası ve grup içi ilişkilerde çocukların önyargı temelli tutum ve davranışlarını, ahlaki yargılamalarını ve karar alma süreçlerini nasıl etkilediğine odaklanmaktadır. Tüm bunlar ışığında sonuç bölümünde makalenin genel bir özeti yapılacak, makalede sunulan kuramsal çerçeve temelinde alan yazında okul öncesi dönem çocukları ile yürütülen çalışmalardan örnekler sunulacak ve Türkiye bağlamında okul öncesi dönemde bu konuya odaklanılmasına duyulan ihtiyaç dile getirilecektir.

Sonuç

Sosyal bir varlık olan insan için diğerleri ile etkileşim halinde olma, kendini sosyal gruplara ait hissetme ve gerek kişilerle gerek gruplarla bağ kurma güdüsü yaşamın ilk yıllarından itibaren ortaya çıkmaktadır. Bu bağlamda tarihsel süreçte insan ilişkilerinin doğasını ve yapısını çözümleme ihtiyacı başta psikoloji olmak üzere sosyoloji, antropoloji gibi birçok bilim dalının odak noktası haline almıştır. Özellikle insanların duygu, düşünce, inanç, niyet ve amaçlarının diğerleri ile kurdukları etkileşimler sonucunda sosyal bağlar içinde nasıl şekillendiğine odaklanan sosyal psikoloji, aidiyet ve grup kimliği ile ilgili konulara ışık tutmada önemli bir kuramsal çerçeve ve araştırma temeli sağlamaktadır. Bununla birlikte gelişim psikolojisi, grup kimliğinin oluşumu ve gelişimine yönelik dinamikleri anlama noktasında yaş temelli gelişimsel bir çerçeve sunmaktadır. Sosyal kimlik ve grup aidiyeti ile ilgili kavram ve olgulara ışık tutmak için sosyal sınıflandırma gibi bu kavramların altında yatan temel süreçlerin oluşum ve gelişimini açıklamak önemlidir. İçinde bulunduğumuz dünyayı algılama, anlamlandırma ve sosyal dünyanın karmaşıklığı ve belirsizliğini giderme ihtiyacı sosyal sınıflandırmalar için önemli bir zemin oluşturmaktadır.

İrk, cinsiyet gibi çok sayıda farklı sosyal kategoriye tabi olarak doğan bireyler sosyal sınıflandırmalar yoluyla insanlar arasındaki anlamlı benzerlik ve farklılıklara dair ipuçlarını kullanarak daha organize ve yapılandırılmış bir dünya oluştururlar. İlgili alan yazın bebeklerin yaşamın ilk yılı içinde sosyal kategorilerin (ırk, cinsiyet, yaş vb.) farkına varıp bu durumun görsel tercihlerine yansıdığı ile ilgili önemli ipuçları sağlamaktadır. Aynı şekilde çocuklarda okul öncesi döneme doğru “biz” algısının şekillendiği ve sosyal kimliğe yönelik farkındalığın arttığı görülmektedir. Sosyal sınıflandırmaların rolünü ve grup aidiyetinin insan hayatındaki yerini anlamak için benlik kavramına ve benliğin bileşenlerine ışık tutmak önemlidir. Bağlamsal dinamikler çerçevesinde kimi zaman bireye odaklanan kişisel benlik, kimi zaman kişiler arası ilişkiler üzerinde temellenen ilişkisel benlik, kimi zaman da grup düzeyindeki ilişkiler ve grup üyeliği etrafında şekillenen kolektif benlik ön plana çıkmaktadır. Bu noktada özellikle kolektif benlik düzeyinde Sosyal Kimlik ve Benlik Sınıflandırma Kuramları benliğin rolü ve benliğin grup kimliği ile özdeşleşmesine önemli bir dayanak noktası

sunmaktadır. Sosyal Kimlik Kuramına göre birey, benlik saygısını koruma ve artırma güdüsüyle kendi grubunu diğer gruplarla kıyaslama ve grubunun başarısını ve üstünlüğünü ortaya koyma motivasyonu ile hareket etmektedir. Öte yandan Benlik Sınıflandırma Kuramı ise kişisel kimlik ve sosyal kimlik arasındaki ayrıma vurgu yapmaktadır. Ağırlıklı olarak Sosyal Kimlik Kuramı olmak üzere bu iki kuram temelinde şekillenen Sosyal Kimlik Gelişim Kuramı ise yaş temelli gelişim özelliklerine bağlı olarak grup kimliğinin oluşumu, grup içi kayırmacılık ve grup dışı önyargı süreçlerinin gelişimine yönelik gelişimsel bir çerçeve sunmaktadır. Grup aidiyetinin insan davranışlarına, kararlarına ve ilişkilerine yansımalarını anlama sürecinde odaklanılması gereken başlıklardan biri de gruplar arası ilişkilerde ahlaki yargılamanın etkisidir. Bu noktada Toplumsal (Sosyal) Alan Kuramı karar alma süreçlerinde etkili olan faktörleri ahlaki alan, toplumsal alan ve psikolojik alan olmak üzere üç temel yapı altında sınıflandırmaktadır. Ahlaki alan, adalet, eşitlik ve hakkaniyet gibi kavramlar etrafında şekillenen karar alma süreçlerine vurgu yaparken toplumsal alan, geleneksel kurallar etrafında oluşturulan anlaşmalar ile grup içinde belirlenen kural ve normlara yönelik sosyal sözleşmeler temelinde şekillenmektedir. Diğer taraftan psikolojik alan, kişisel nitelik ve ayrıcalıklar ile benlik, özerklik gibi kavramlar etrafında şekillenmektedir. Tüm bu bilgiler ışığında Sosyal Akıl Yürütme Gelişim Bakış Açısı, Toplumsal (Sosyal) Alan ve Sosyal Kimlik (Gelişim) Kuramlarını bir araya getirerek (a) gruplar arası ilişkiler ile grup içi kayırmacılığı ve grup dışı önyargısının oluşum süreçlerine, (b) grup içi ve gruplar arası ilişkilerde benimsenen tutumlarda etkili olan ahlaki, toplumsal ve psikolojik muhakeme süreçlerine ve (c) yine gruplar arası ilişkilerde etkili olan açık ve örtük ön yargı süreçlerinin karar alma süreçlerindeki etkisine ve tüm bunların yaş temelli değişimlerine odaklanmaktadır. Bu noktada ilgili alan yazın insan gelişiminin olumlu (adil muamele) ve olumsuz (önyargı ve önyargı) yönlerine katkıda bulunan grup kimliğinin, ahlaki yargıların ve grup normlarının ortaya çıkışına dair önemli deliller sunmaktadır (Killen vd., 2016). Örneğin Schuhmacher ve Kärtner (2019) 4-6 yaş arası çocuklarla yürüttükleri çalışmada çocuklara grup içi ve grup dışı bir üye (kukla) tarafından sergilenen toplum yanlısı ve antisosyal davranışlar izlettiler. Araştırmadan elde edilen bulgular çocukların grup içi aktörlere yönelik beğenme ve paylaşma davranışının grup dışı aktörlere oranla önemli ölçüde daha yüksek olduğunu ortaya koymaktadır. Öte yandan çocuklar bu aktörler tarafından sergilenen davranışı ahlaki olarak değerlendirmeleri istendiğinde çocukların hem grup içi aktör hem de grup dışı aktör tarafından sergilenen ahlak dışı davranışı yanlış/kötü olarak değerlendirdiği tespit edilmiştir. Bir başka çalışmada De La Cerda ve Warnell (2020) 4-7 yaş arası çocuklarla yürüttükleri çalışmada çocukların iç-grup üyelerine yardım etmek için grup dışı üyelere daha çok yalan söylediğini tespit etmiştir. Buna ek olarak bir başkasına yardım etme durumu ortadan kalksa bile çocukların grup dışı üyelere grup içi üyelere oranla daha fazla yalan söylediği görülmüştür. Misch ve diğerlerinin (2016) 4-5 yaş arası çocukların grup sadakatini ölçtükleri çalışmada grup içi veya grup dışı olan bir üye (kukla) çocuklarla sırrını paylaşmış ve çocuklardan bu sırrı saklamasını istemiştir. Çalışma kapsamında iki gruba da üye olmayan bir başka kukla sırrı kendisiyle paylaşması karşılığında çocuğa çıkartma teklif etmiştir. Araştırmanın bulguları çocukların kendi gruplarına sadık kaldıklarını ve grup içi üyelerinin sırrını saklamak uğruna kişisel çıkarlarını feda ettiğini göstermektedir. Bu doğrultuda çocukların grup içi üyelerin sırrlarını grup dışı üyelerin sırrlarından daha fazla sakladığı tespit edilmiştir (Misch vd., 2016). Lee ve diğerleri (2018) 2-4 yaş arası çocuklarla yürüttükleri çalışmada çocukların kendilerine verilen kaynakları grup içi ve grup dışı üyeler arasında nasıl pay ettikleri ve bu paylaşımın ne kadar adil olduğunu incelemiştir. Araştırma kapsamında çocuklara iki oyuncak verilmiş ve bu oyuncakları grup içi üyesi ve grup dışı üyesi arasında adil (ikisine birer tane vermek) veya adil olamayan şekilde (iki oyuncağı da bir kişiye vermek) paylaşmalarını istenmiştir. Çocuklar bu iki oyuncağı paylaştırdıktan sonra kendilerine bir oyuncak daha verilmiş ve bu oyuncağı istedikleri şekilde grup içi veya grup dışı üyesine verebilecekleri söylenmiştir. Araştırmanın bulguları göstermektedir ki bütün alıcılara dağıtmak için yeterince kaynak olduğunda çocuklar eşitlik kurulana göre hareket etmekte ve kaynakları (oyuncakları) iki grup arasında eşit şekilde dağıtmaktadır. Fakat kaynaklar sınırlı olduğunda (bir oyuncak) çocuklar dağıtımını kendi grup üyelerinin lehine olacak şekilde gerçekleştirmektedir. Bu durum göstermektedir ki bu yaş grubunda kaynaklar sınırlı olmadığında adalet grup içi sadakatten daha önemli bir konumdur (Lee vd., 2018). Söz konusu çalışmalar okul öncesi dönemde çocukların grup aidiyetlerinin onların gruplar arası ilişkilerdeki tutumlarına, ahlaki yargılamalarına ve karar alma mekanizmalarına yönelik önemli ipuçları sağlasa da ilgili alan yazın gruplar arası bağlamda çocukların ahlaki yargılama ve grup çıkarlarını korumaya

yönelik gerekçelendirme ve tutumlarında yaş temelli önemli değişiklikler olduğunu ortaya koymaktadır (bkz. Killen vd., 2013; McGuire vd., 2018). Bu yüzden gruplar arası ve grup içi ilişkilerde, ahlaki yargılama, ön yargı ve karar alma süreçlerinde etkili olan değişkenleri ve tüm bunların yaş temelli gelişim ve değişimlerini gözler önüne sermek için daha fazla çalışmaya ihtiyaç duyulmaktadır.

Benliğin önemli bir boyutu olarak sosyal kimlik (grup kimliği) yaşamın ilk yıllarından itibaren duygu, düşünce, davranış ve karar alma mekanizmalarının önemli bir belirleyicisi olarak rol oynamaktadır. Bu bağlamda yaşamın ilk yılları, birçok alanda olduğu gibi grup aidiyetinin gelişimi ve sağlıklı grup içi ve gruplar arası ilişkilerin kurulması adına bazı kritik süreçleri barındırmaktadır. Yukarıda bahsedilen kuramsal çerçeve ve alan yazındaki bulgular, grup aidiyetinin ve bununla bağlantılı olarak bireyler ve gruplar arası ilişkilerin nasıl şekillendiği ve geliştiği konusunda önemli bir dayanak noktası sağlamaktadır. Ne var ki, yaşamın ilk yıllarında gruplar arası bağlamlarda ahlaki yargılamaların, akıl yürütmenin ve önyargının gelişimine yönelik alan yazın büyük oranda Batı toplumlarında yürütülen çalışmalara dayanmaktadır. Yine buna paralel olarak alan yazında sunulan kuramlara dayanak noktası olan çalışmalar Amerika ve Batı toplumlarında yürütülen çalışmaların bir ürünü olarak ortaya çıkan yaklaşımlara dayanmaktadır. Sosyal sınıflandırmalar, sosyal kimlik ve grup aidiyeti gibi olguların ortaya çıkışı, doğası ve yapısı bütün toplumlarda kendini gösteren ortak evrensel niteliklere sahip olsa da hiç şüphesiz bağlamsal ve kültürel dinamikler bu süreçlerin farklı toplumlarda nasıl ortaya çıktığını ve deneyimlendiğini şekillendirmektedir. Örnek olarak, kuramsal çerçevede benlik; kişisel benlik, ilişkisel benlik ve kolektif benlik üzere üç boyutta ele alınsa da benliğin tanımlanmasında toplulukçu ve bireyci toplumlarda önemli kültürel farklılıklar göze çarpmaktadır. Söz konusu kültürel farklılıklar ve farklı kültürlerde öne çıkan değerler bireyler ve gruplar arası ilişkilerin dinamiklerini, yapısını ve kabul gören ahlaki ve toplumsal normları biçimlendirme gücüne sahiptir. Çocukluğun sosyal olarak inşa edilen bir yapı olması, içinde bulunduğu koşullar ve bağlam içindeki aktörler tarafından şekillendirebilir olduğunun kabulünü beraberinde getirmektedir. Bu durum özellikle sosyal becerilerin geliştiği, kişiler arası ilişkilerin ve grup aidiyetinin temellerinin atıldığı erken çocukluk döneminde sağlıklı kimlik gelişimi için çocuklara kapsayıcı ve olumlu sosyal bağlamlar sağlamanın önemini ortaya koymaktadır. Özellikle okul öncesi eğitim kurumları, çocuk kültürünün oluşturulduğu ve yetişkin kültürü ile çocuk kültürünün kesiştiği bağlamlar olarak çocukların bireyler ve gruplar arası ilişkileri deneyimlediği sosyal alanlardır. Çocuklar, sınıf ortamına çeşitli sosyal grupların doğal üyesi olarak gelirken bir yandan da kurdukları ilişkilerde yeni sosyal gruplar inşa ederler. Okul öncesi dönemde grup aidiyetinin oluşum ve gelişim aşamalarına ışık tutmaya yönelik çabalar sağlıklı kimlik gelişimini desteklemek, çocukluktan yetişkinliğe uzanan süreçte bireyler ile gruplar arası olumlu ilişkiler geliştirmek, toplumsal kaynaşmayı ve uyumu sağlamak için büyük önem arz etmektedir.

Türkiye, içinde birçok farklı alt kültürü ve buna bağlı olarak çok sayıda alt grubu barındıran çok kültürlü bir toplum yapısına sahiptir. Bu toplumsal yapı daha homojen toplum yapısına sahip kültür ve toplumlara oranla grup kimliği ve gruplar arası ilişkilerin toplumsal hayatta ayrı bir role ve öneme sahip olmasına sebep olmaktadır. Bu noktada özellikle Türkiye özelinde grup kimliğinin erken yaşlardan itibaren nasıl şekillendiğine ve zamanla nasıl gelişip dönüştüğüne ışık tutmak toplumsal dinamikleri anlamak ve sosyal uyumu sağlamak açısından önem taşımaktadır. Grup içi kayırmacılığı, grup dışı önyargı ve buna bağlı olarak gruplar arası çatışmalar yaş ilerledikçe daha da güçlenerek devam etme potansiyeline sahiptir. Dolayısıyla sağlıklı kimlik gelişimi, farklı sosyal kimliklerin kabulü ve gruplar arası olumlu ilişkilerin kurulması için erken çocukluk dönemi alan yazınında bu konunun ele alınması önemlidir.

Bu bağlamda özellikle grup aidiyetinin Türkiye bağlamında okul öncesi dönemdeki görüntüsünü ortaya koymak için alan yazında; okul öncesi dönemde grup kimliğinin yaş temelli gelişim ve değişimine, okul öncesi bağlamlarda cinsiyet, etnik köken/ırk gibi değişkenlerin çocuklar arasındaki ilişkileri ve etkileşim dinamiklerini nasıl şekillendirdiğine, grup kimliğinin çocukların tercihlerini ve ahlaki yargılamalarını nasıl şekillendirdiğine, gruplar normları ve toplumsal normların küçük çocukların karar alma süreçlerindeki rolüne, grup kimliğinin çocukların performansları ve akademik başarıları üzerindeki etkisine odaklanan çalışmalara ihtiyaç duyulmaktadır.

Lisans Bilgileri

Siirt Eğitim Dergisi'nde yayınlanan eserler Creative Commons Atıf-Gayri Ticari 4.0 Uluslararası Lisansı ile lisanslanmıştır.

Copyrights

The works published in Siirt Journal of Education are licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.

Etik Beyannamesi

Bu çalışmada “Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi” kapsamında belirtilen kurallara uyulduğunu ve “Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Eylemler” başlığı altında belirtilen eylemlerden hiçbirini gerçekleştirmediğimizi beyan ederiz. Bu çalışmada etik kurul onayı gerekmemektedir.

Kaynakça

- Aboud, F. E. (2003). The formation of in-group favoritism and out-group prejudice in young children: Are they distinct attitudes? *Developmental Psychology*, 39(1), 48–60. <https://doi.org/10.1037/0012-1649.39.1.48>
- Abrams, D., & Rutland, A. (2008). The development of subjective group dynamics. In S. R. Levy & M. Killen (Eds.), *Intergroup attitudes and relations in childhood through adulthood* (pp. 47–65). Oxford University Press.
- Bar-Haim, Y., Ziv, T., Lamy, D., & Hodes, R. M. (2006). Nature and nurture in own-race face processing. *Psychological Science*, 17(2), 159–163. <https://doi.org/10.1111/j.1467-9280.2006.01679.x>
- Baumeister, R. F., & Leary, M. R. (1995). The need to belong: desire for interpersonal attachments as a fundamental human motivation. *Psychological Bulletin*, 117(3), 497–529.
- Bennett, M., & Sani, F. (2004). Introduction: Children and social identity. In M. Bennett & F. Sani (Eds.), *The development of the social self* (pp. 1–26). Psychology Press. https://doi.org/10.4324/9780203391099_chapter_1
- Brenick, A., & Killen, M. (2014). Moral judgments about Jewish-Arab intergroup exclusion: the role of cultural identity and contact. *Developmental Psychology*, 50(1), 86–99. <https://doi.org/10.1037/a0034702>
- Bowlby, J. (1969). *Attachment and loss: Loss, sadness and depression*. Basic Books.
- Brewer, M. B., & Gardner, W. (1996). Who is this "We"? Levels of collective identity and self representations. *Journal of Personality and Social Psychology*, 71(1), 83–93. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.71.1.83>
- Chalik, L., Misch, A., & Dunham, Y. (2022). Social cognitive development: The intergroup context. In O. Houdé & G. Borst (Eds.), *The Cambridge Handbook of Cognitive Development* (Cambridge Handbooks in Psychology, pp. 481-499). Cambridge University Press.
- Cikara, M. (2015). Intergroup schadenfreude: Motivating participation in collective violence. *Current Opinion in Behavioral Sciences*, 3, 12-17.
- Cikara, M., Bruneau, E., Van Bavel, J. J., & Saxe, R. (2014). Their pain gives us pleasure: How intergroup dynamics shape empathic failures and counter-empathic responses. *Journal of Experimental Social Psychology*, 55, 110–125. <https://doi.org/10.1016/j.jesp.2014.06.007>
- Cooley, S., Elenbaas, L., & Killen, M. (2012). Moral judgments and emotions: adolescents' evaluations in intergroup social exclusion contexts. *New Directions for Youth Development*, 2012(136), 41–9. <https://doi.org/10.1002/yd.20037>
- De La Cerda, C., & Warnell, K. R. (2020). Young children's willingness to deceive shows in-group bias only in specific social contexts. *Journal of Experimental Child Psychology*, 198, Article 104906. <https://doi.org/10.1016/j.jecp.2020.104906>
- Dunham, Y., Stepanova, E. V., Dotsch, R., & Todorov, A. (2015). The development of race- based perceptual categorization: Skin color dominates early category judgments. *Developmental Science*, 18(3), 469-483.
- Erikson, E.H. (1968). *Identity: Youth and crisis*. W.W. Norton&Company,Inc.
- Escalera-Reyes, J. (2020). Place attachment, feeling of belonging and collective identity in socio-ecological systems: Study case of Pegalajar (Andalusia-Spain). *Sustainability*, 12(8), 3388.
- Freud, S. (1930). *Civilization and its discontents* (J. Riviere, Trans.).Hogarth Press.

- Heron-Delaney, M., Wirth, S., & Pascalis, O. (2011). Infants' knowledge of their own species. *Philosophical Transactions of the Royal Society of London. Series B, Biological Sciences*, 366(1571), 1753–1763. <https://doi.org/10.1098/rstb.2010.0371>
- Hogg, M.A. (2016). Social Identity Theory. In: McKeown, S., Haji, R., Ferguson, N. (Eds.), *Understanding peace and conflict through social identity theory. Peace Psychology Book Series*. Springer, Cham. https://doi.org/10.1007/978-3-319-29869-6_1
- Katz, P. A. (1976). The acquisition of racial attitudes in children. In P.A. Katz (Ed.), *Towards the elimination of racism* (pp. 125–154). Pergamon Press.
- Kassin, S., Fein, S. & Markus, H. R., (2016). *Social psychology*. (10th ed.). Cengage Learning.
- Kelly, D. J., Quinn, P. C., Slater, A. M., Lee, K., Gibson, A., Smith, M., Ge, L., & Pascalis, O. (2005). Three-month-olds, but not newborns, prefer own-race faces. *Developmental Science*, 8(6), F31–F36. <https://doi.org/10.1111/j.1467-7687.2005.0434a.x>
- Kerpelman, J. L., & Pittman, J. F. (2018). Erikson and the relational context of identity: Strengthening connections with attachment theory. *Identity: An International Journal of Theory and Research*, 18(4), 306–314. <https://doi.org/10.1080/15283488.2018.1523726>
- Kohlberg, L. (1958). The Development of Modes of Thinking and Choices in Years 10 to 16. *Ph. D. Dissertation*, University of Chicago.
- Killen, M. (2007). Children's Social and Moral Reasoning About Exclusion. *Current Directions in Psychological Science*, 16(1), 32–36. <https://doi.org/10.1111/j.1467-8721.2007.00470.x>
- Killen, M., Elenbaas, L., & Rutland, A. (2016). Balancing the Fair Treatment of Others While Preserving Group Identity and Autonomy. *Human development*, 58(4-5), 253–272. <https://doi.org/10.1159/000444151>
- Killen, M., & Rutland, A. (2011). *Understanding children's worlds. Children and social exclusion: Morality, prejudice, and group identity*. Wiley Blackwell. <https://doi.org/10.1002/9781444396317>
- Killen, M., Rutland, A., Abrams, D., Mulvey, K. L., & Hitti, A. (2013). Development of intra- and intergroup judgments in the context of moral and social- conventional norms. *Child Development*, 84(3), 1063–1080. <https://doi.org/10.1111/cdev.12011>
- Lee, K., Anzures, G., Quinn, P. C., Pascalis, O., & Slater, A. (2011). Development of face processing expertise. In A. J. Calder, G. Rhodes, M. H. Johnson, & J. V. Haxby (Eds.), *The Oxford handbook of face perception* (pp. 753–778). Oxford University Press.
- Lee, K. J. J., Esposito, G., & Setoh, P. (2018). Preschoolers favor their ingroup when resources are limited. *Frontiers in Psychology*, 9, Article 1752. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2018.01752>
- Linville, P. W. (1998). The heterogeneity of homogeneity. In J. M. Darley & J. Cooper (Eds.), *Attribution and social interaction: The legacy of Edward E. Jones* (pp. 423–487). American Psychological Association. <https://doi.org/10.1037/10286-008>
- Liu, S., Xiao, W. S., Xiao, N. G., Quinn, P. C., Zhang, Y., Chen, H., Ge, L., Pascalis, O., & Lee, K. (2015). Development of visual preference for own- versus other-race faces in infancy. *Developmental Psychology*, 51(4), 500–511. <https://doi.org/10.1037/a0038835>
- Maslow, A. H. (1943). A theory of human motivation. *Psychological Review*, 50(4), 370–396. <https://doi.org/10.1037/h0054346>
- McGuire, L., Rizzo, M. T., Killen, M., & Rutland, A. (2018). The development of intergroup resource allocation: The role of cooperative and competitive in-group norms. *Developmental Psychology*, 54(8), 1499–1506. <https://doi.org/10.1037/dev0000535>

- Miller, H. A. (1921). The group as an instinct. *American Journal of Sociology*, 27(3), 334–343. <http://www.jstor.org/stable/2764545>
- Misch, A., Over, H., & Carpenter, M. (2016). *I won't tell: Young children show loyalty to their group by keeping group secrets*. *Journal of Experimental Child Psychology*, 142, 96–106.
- Nesdale, D. (2004). *Social identity processes and children's ethnic prejudice*. In M. Bennett & F. Sani (Eds.), *The development of the social self* (p. 219–245). Psychology Press. https://doi.org/10.4324/9780203391099_chapter_8
- Nesdale, D. (2011). Social groups and children's intergroup prejudice: Just how influential are social group norms? *Anales de Psicología*, 27(3), 600–610.
- Nesdale, D. (2017). Children and social groups. In A. Rutland, D. Nesdale & C.S. Brown (Eds.), *The wiley handbook of group processes in children and adolescents* (pp. 3-22). John Wiley & Sons Ltd. <https://doi.org/10.1002/9781118773123.ch1>
- Over H. (2016). The origins of belonging: social motivation in infants and young children. *Philosophical transactions of the Royal Society of London. Series B, Biological Sciences*, 371(1686), 20150072. <https://doi.org/10.1098/rstb.2015.0072>
- Piaget, J. (1932). *The moral judgment of the child*. Free Press.
- Pickron, C. B., & Cheries, E. W. (2019). Infants' individuation of faces by gender. *Brain Sciences*, 9(7), 163. <https://doi.org/10.3390/brainsci9070163>
- Raabe, T., & Beelmann, A. (2011). Development of ethnic, racial, and national prejudice in childhood and adolescence: a multinational meta-analysis of age differences. *Child Development*, 82(6), 1715–1737. <https://doi.org/10.1111/j.1467-8624.2011.01668.x>
- Reynolds, K. J., Turner, J. C., & Haslam, S. A. (2003). Social identity and self-categorization theories' contribution to understanding identification, salience and diversity in teams and organizations. In J. Polzer (Ed.), *Identity issues in groups* (Vol. 5, pp. 279-304). Emerald Group Publishing Limited.
- Rhodes, M., & Baron, A. (2019). The development of social categorization. *Annual Review of Developmental Psychology*, 1, 359–386. <https://doi.org/10.1146/annurev-devpsych-121318-084824>
- Ruble, D. N., Alvarez, J., Bachman, M., Cameron, J., Fuligni, A., & Coll, C. G. (2004). The development of a sense of “we”: The emergence and implications of children's collective identity. In M. Bennett & F. Sani (Eds.), *The Development of The Social Self* (pp. 29–76). Psychology Press.
- Rutland, A., & Killen, M. (2015). A developmental science approach to reducing prejudice and social exclusion: Intergroup processes, social- cognitive development, and moral reasoning. *Social Issues and Policy Review*, 9(1), 121–154. <https://doi.org/10.1111/sipr.12012>
- Rutland, A., & Killen, M. (2017). Fair resource allocation among children and adolescents: The role of group and developmental processes. *Child Development Perspectives*, 11(1), 56–62. <https://doi.org/10.1111/cdep.12211>
- Rutland, A., Killen, M., & Abrams, D. (2010). *A new social-cognitive developmental perspective on prejudice*. *Perspectives on Psychological Science*, 5(3), 279–291.
- Rutland, A., Cameron, L., Milne, A., & McGeorge, P. (2005). Social norms and self-presentation: children's implicit and explicit intergroup attitudes. *Child Development*, 76(2), 451–466. <https://doi.org/10.1111/j.1467-8624.2005.00856.x>
- Schuhmacher, N., & Kärtner, J. (2019). Preschoolers prefer in- group to out- group members, but equally condemn their immoral acts. *Social Development*, 28(4), 1074- 1094.

- Sedikides, C., & Brewer, M. B. (2001). Individual, relational, and collective self: partners, opponents, or strangers? In C. Sedikides & M. B. Brewer (Eds.), *Individual self, relational self, collective self* (pp. 1–4). Philadelphia: Psychology.
- Sedikides, C., Gaertner, L., & O'Mara, E.M. (2011). Individual self, relational self, collective self: hierarchical ordering of the tripartite Self. *Psychol Stud* 56, 98–107
<https://doi.org/10.1007/s12646-011-0059-0>
- Setoh, P., Lee, K. J. J., Zhang, L., Qian, M. K., Quinn, P. C., Heyman, G. D., & Lee, K. (2019). Racial categorization predicts implicit racial bias in preschool children. *Child Development*, 90(1), 162–179. <https://doi.org/10.1111/cdev.12851>
- Smetana, J. G. (2006). Social-cognitive domain theory: Consistencies and variations in children's moral and social judgments. In M. Killen & J. G. Smetana (Eds.), *Handbook of moral development* (p. 119–153). Lawrence Erlbaum Associates Publishers.
- Smetana, J. G. (2013). *Moral development: The social domain theory view*. In P. D. Zelazo (Ed.), *Oxford library of psychology. The Oxford handbook of developmental psychology (Vol. 1): Body and mind* (p. 832–863). Oxford University Press.
- Spears, R. (2011). Group identities: the social identity perspective. In: Schwartz, S., Luyckx, K., Vignoles, V. (Eds.), *Handbook of identity theory and research*. (pp. 201-204). Springer. https://doi.org/10.1007/978-1-4419-7988-9_9
- Tajfel, H. (Ed.). (1978). *Differentiation between social groups: Studies in the social psychology of intergroup relations*. Academic Press.
- Tajfel, H. (1981). *Human groups and social categories*. Cambridge University Press.
- Tajfel, H., & Turner, J. C. (1979). An integrative theory of intergroup conflict. In W. G. Austin, & S. Worchel (Eds.), *The social psychology of intergroup relations* (pp. 33-37). Brooks/Cole.
- Trepte, S., & Loy, L. S. (2017). Social identity theory and self- categorization theory. *The international Encyclopedia of Media Effects*, 1-13.
- Turiel, E. (1978). Social regulations and domains of social concepts. *New Directions for Child and Adolescent Development*, 1978, 45-74.
- Turner, J. (1982). Toward a cognitive definition of the group. In H. Tajfel (Ed.), *Social identity and intergroup relations*. Cambridge University Press.
- Turner, J. C., Hogg, M. A., Oakes, P. J., Reicher, S. D., & Wetherell, M. S. (1987). *Rediscovering the social group: A self-categorization theory*. Basil Blackwell.
- Turner, J. C., Oakes, P. J., Haslam, A., & McGarty, C. (1994). Self and collective: Cognition and social context. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 20, 454– 463.
- Quinn, P. C., Yahr, J., Kuhn, A., Slater, A. M., & Pascalis, O. (2002). Representation of the gender of human faces by infants: a preference for female. *Perception*, 31(9), 1109–1121. <https://doi.org/10.1068/p3331>
- Ware E. A. (2017). Individual and developmental differences in preschoolers' categorization biases and vocabulary across tasks. *Journal of Experimental Child Psychology*, 153, 35–56. <https://doi.org/10.1016/j.jecp.2016.08.009>

Extended Summary

Introduction

As social beings, humans have an innate tendency to interact with others and have a sense of belonging to social groups. The need to bond with people and groups emerges from the early years of life and lasts a lifetime. In this sense, the need to analyze the nature and structure of human relations in the historical process has become the focus of many disciplines such as psychology, sociology, and anthropology. Social psychology, which focuses on how people's feelings, thoughts, beliefs, intentions, and goals are shaped as a result of their interactions with others in social contexts, provides an essential theoretical framework and research basis to shed light on issues regarding belonging and group identity. Besides, developmental psychology offers an age-related developmental framework to understand the dynamics of group identity formation and development. In order to shed light on the concepts and phenomena related to social identity and group belonging, it is crucial to explain the formation and development of the fundamental constructs and processes underlying these concepts such as social categorization. The need to perceive and make sense of the world we live in and to eliminate the complexity and uncertainty of the social world constitutes an important ground for social categorizations. Individuals born into many different social categories, such as race and gender, create a more organized and structured world by using clues about meaningful similarities and differences among people through social categorizations. Related literature provides important clues in revealing infants' awareness of social categories (ethnicity, gender, age, etc.) within the first year of life and its reflections on their visual preferences. Accordingly, it is seen that children internalize the notion of "we" towards the preschool period, and their awareness of social identity increases. To comprehend the role of social categorizations and the place of group belonging in human lives, it is essential to shed light on the concept of self and its components. The contextual dynamics shape which dimension of self comes to the forefront. While sometimes the individual self that focuses on the person becomes more visible, at other times, the relational self-grounded on interpersonal relations or the collective self-shaped around group-level relations and group memberships can be more dominant. At this point, especially at the level of the collective self, Social Identity and Self Categorization Theories provide an important basis for the role of the self and the identification of the self with the group identity. According to Social Identity Theory, humans are motivated to compare their in-group with other groups and prove their in-group's success and superiority to protect and increase their self-esteem. On the other hand, Self-categorization theory emphasizes the distinction between personal and social identity. Social Identity Development Theory, which is constructed on these two theories, primarily Social Identity Theory, offers a developmental framework for the formation of group identity, in-group favoritism, and out-group prejudice processes based on age-related changes. To understand the reflections of group belonging on human behaviors, decisions, and relationships, one of the topics that should be addressed is the effect of moral judgment on intergroup relations. At this point, Social Domain Theory classifies the categories that are effective in decision-making processes and social actions under three domains of social knowledge: moral domain, societal (social-conventional) domain, and psychological domain. While the moral domain emphasizes the decision-making processes centred upon concepts such as fairness, justice, rights, equality, and equity, the societal domain addresses the agreements formed around conventional rules and social conventions determined within the groups. On the other hand, the psychological domain refers to personal qualities, privileges and concepts such as self and autonomy. In the light of these In the light of all these, by bringing together Social Domain Theory and Social Identity (Development) Theory, the Social Reasoning Development Perspective focuses on (a) the formation processes of intergroup relations and in-group favoritism and out-group prejudice, (b) the moral, social, and psychological reasoning processes that are effective in the attitudes adopted in in-group and intergroup relations (c) the effect of explicit and implicit prejudice processes, which are also effective in intergroup relations, on decision-making processes, and d) the age-based changes of all these.

As an important component of the self, social identity (group identity) is one of the essential determinants of emotions, thoughts, behaviors, and decision-making mechanisms from the first years of

life. In this context, as in many other areas, the first years of life include some critical processes for the development of group belonging and the formation of healthy in-group and intergroup relations. The theoretical framework mentioned above provides an important basis to depict how group belonging and, in connection with it, relations between individuals and groups are formed and developed. However, the literature on the development of moral judgments, reasoning, and prejudice in intergroup contexts in the early years of life is largely based on research done in Western societies. In parallel, theories presented in the literature are based on approaches that emerged as the product of studies carried out in American and Western societies. Although the emergence, nature, and structure of phenomena such as social categorization, social identity, and group belonging have common universal characteristics in all societies, contextual and cultural dynamics undoubtedly shape how these processes emerge and are experienced in different communities and cultures. For instance, although from the theoretical perspective self is classified as the individual self, relational self, and collective self, significant cultural distinctions may occur in the portrayal of the self in collectivist and individualist societies. These cultural differences and the values that stand out in different cultures have the power to shape the dynamics and structure of relations between individuals and groups and accepted moral and social norms. The fact that childhood is socially constructed brings the acceptance that the conditions and the actors in the context can shape it. This situation reveals the significance of providing children with inclusive and positive social contexts for healthy identity development, especially in early childhood when social skills are developed and the foundations of interpersonal relationships and group belonging are laid. In particular, preschool education institutions are social contexts where children's culture is formed, and children's and adult cultures intersect. In those contexts, children practice and experience interpersonal and intergroup relations. While children come to the classroom as natural members of various social groups, they also build new social groups through the relationships they establish. Efforts to clarify the formation and development stages of group belonging in the preschool period are of great importance to support healthy identity development, develop positive relationships between individuals and groups from childhood to adulthood, and ensure social cohesion and harmony.

Turkey has a multicultural society structure that includes many different subcultures and, accordingly, many subgroups. This social structure causes group identity and intergroup relations to have a particular role and importance in social life compared to cultures and societies with a more homogeneous structure. At this point, it is essential to investigate and reveal the formation of group identity in the early years and its development and transformation over the years to depict social dynamics and ensure social cohesion in Turkey. In-group favouritism, outgroup bias, and with regard to these emerging inter-group conflicts have the potential to continue by getting stronger with age. Therefore, for healthy identity development, acceptance of different social identities, and establishment of positive intergroup relations, it is vital to address this issue in the literature focusing on early childhood.